

BERBANG

Organa Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd

Berpirsyar:

Hanefî Celeplî

Redaktorê sereke:

Mueyed Teyib

Redaksiyon:

Ahmet Cantekîn, Bavê Nazê,

Xebat Arif, Zinarê Xamo.

Pergela rûpelan û rêzkirin:

Ahmed Cantekîn.

BERBANG

Organ för Kurdiska Riksförbundet

Ansvarig utgivare:

Hanefi Celepli

Chefredaktör:

Mueyed Teyib

Redaktion:

Ahmet Cantekîn, Bavê Nazê

Xebat Arif, Zinarê Xamo.

Layout och sättning:

Ahmet Cantekîn.

Navnîşan / Adress:

BOX 45205

104 30 Stockholm

Navnîşana seredanê / Besöksadress:

Hornsgatan 80, Itr. Stockholm.

Telefon:

08/68 60 60

Postgiro:

Kurdiska Riksförbundet

64 38 80 - 8

Aboneti / Prenumerationer:

Kes / Enskilda 100 Skr./sal-år

Meqam / Myndigheter 200 Skr./sal-år

Îlan / Annonc:

Qapaxa paşî / Baksida 2000 Skr.

Rûpelên navîn / Insidor 1000 Skr.

Nîvrûpel / Halva sidan 500 Skr.

ISSN - 0281 - 5699

Sal: 5 Hejmar: 3/86 (35) 23.6.1986**NAVEROK**

Berbang û 88 Saliya Rojnemegeriya Kurdî.....	3
	Mueyed Teyib
Kongra Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd	
A Şeşa Pêkhat	4
	A. Ferman
Kongra 6-em û Merhaleke Nû	5-7
	Hanefi Celepli
Pirsa Kurdî Dîsa Di Parlamentoya Swêdda.....	8
	Berbang
Li Tirkîyê: Kîjan Demokrat û Demokrasî.....	9
	A. Tîgrîs
Emerîka Çima Êrîşî Lîbya Kir?	10
Qeddafî Bi Serxwebûna Kurdistanê re ye.....	10
Dest Di Destde Em Derkevin 1-Gulanê.....	11
Gera Xwendevanên Kurd Li Sovyetistanê.....	12-13
	Ahmet Cantekîn
Me Şairê Mezin Hêmin Bi Bîranî.....	14
Cunta Faşîst Li Tirkîyê Hate Protesto Kirin.	14
Civîna VPK Li Ser Kurda Li Bajarê Enkopîngê.....	15
Şeva Piştgiyaya Jinên Kurdistanê.....	15
Dibistanên Şemiyê Hatî Girtin.....	16
Smînerek Li Ser Dîroka Rojnamegeriya Kurdî.....	17
	Zinarê Xamo
Weşanên Nû	18
Bûka Kurda	19
	Bedirxan Sindî
Bilûra Sîhrî.....	20-21
	Sergey Korîpanov
	Wergêr: Bavê Nazê
Rûnkirdinewey Şew (helbest).....	22
Pêşgotin	23
	Redaksiyon

Bergê Pêşin:

Rojnama "Kurdistan" û hîmdarê wê M. M. Bedirxan

Bergê Paşin:

Jineke Kurd

Wênekêş: J. Kurdo

Xwendevanên hêja,

Ev hejmara "Berbang"ê ya yekeme piştî kongra şeşem a Federasyonê. Weke hûn bixwe jî dizanin, ev hejmar dereng ma. Hoyên derengbûna wê jî ew bûn, ku helbijartina redaksiyonek nû wext girt, her wesa nebûna ciyê Federasyonê û derbasbûna çapkirina "Berbang"ê bo sîstemek nûtir.

Em daxwaza lêborînê jî we dikin û êdî "Berbang" dê di dema xwe da derkeve.

REDAKSIYON

BERBANG Û 88 SALIYA ROJNAMEGERIYA KURDÎ

Mueyed Teyib

Her kesekê dîroka gelê kurd nas bike, bi tiştêkî xerîb nîzane, ku rojnamegeriya kurdî, rojnamegeriyek mişext (muhacir) bû ye, ango ne li ser axa Kurdistanê serê xwe hildaye. Evca dema mirov dizane rojnamegeriya gelekî ne li ser axa wî şîn bû ye, wê demê mirov baş dizane ku ew kar çiqas sext û dijwar bû ye û ew kesên bi wî karî rabûne, çiqas hêja û dilsozên gel û zimanê xwe bû ne.

Di 22.4.1898-an de, Mîqdat Methet Bedirxan, li bajarê Qahirê rojnameya "Kurdistan" derxist. Bi derketina wê, "Kurdistan" bû yekemîn rojname bi zimanê kurdî derdikeve û M. M. Bedirxan bû yekemîn rojnamevanê kurd û pêşewayê kerwanê rojnamegeriya kurdî.

Roja 22-ê Nîsanê, rojê geşê di dîroka gelê kurd de. Di vê rojê de bû, cara pêşîn zimanê kurdî kete meydana pexşan û rojnamegeriyê. Rojnamegeriya kurdî rolekî mezin lîstîye û dilîze di hişyarkirina gel û riswakirina kolonyalist û rêjîmên regesperistên Kurdistan di nav xwe de parvekirin. Her ji destpêka xwe û heya îro bi doza gelê xwe re bû ye û demokrat û pêşverû bû ye di naveroka xwe de. Her çende hinde cara dijminên me karîne hinde rojname û kovara di bercewendîya (meslehet) xwe de bi karbinin, lê rûpelên wan rojname û kovaran jî vala nebûne ji nivîsar, çirok û helbestên bi doza gelê kurd ve girêdayî û pir caran nivîskarên kurd ketine zîndan, ji ber nivîsên xwe yên di wan rojname û kovaran de hatine weşandin.

Îsal temenê rojnamegeriya kurdî derbasî 88 salan dibe. Weheye (mimkîne) 88 sal demekî kurt be hember temenê rojnamegeriya gelên pêşkeftî, lê di dîroka gelê kurd de van 88 salan cihêkî gelek bilind û fireh standîye û gelê me şanazîyê pêdike. Di van 88 salan de beşekî pir mezin ji edebiyata me yê klasîk û folklorên me belav bû ye û ji wendabûnê hatiya parastin. Bi sedan nivîskarên mezin perwerde bû ne û ji vê girîngtir alfabeyek ji zimanê me re hatiye dîtin û zimanê edebiyê kurdî pêşde çû ye.

Ev 88 sal in rojname û kovarên kurdî derdikevin. Dema mirov li van 88 salan dinêre, girftariyek herî mezin têtê ber çavên mirovî, ji destpêka temenê rojnamegeriya kurdî destpêdike û heya îro jî didomîne, ew jî eve ku temenê piraniya rojname û kovarên kurdî kurt bû ye û di temenê xwe yê kurt jî de gelek caran rawestane yan jî bi şeweyekî rêk û pêk derneketine, eve jî vedîgerîte hoyên (sedem) siyasî bi pileya (derece) yekemîn û hoyên aborî û civakî bi pileya duemîn.

Kovara "Berbang" bi xwe jî di vê giriftariyê de dijî û hîn nikariye xwe ji vê nexweşiyê rizgar bike.

Di sala 1981-an de komelên kurd li Swêdê Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd damezirandin. Federasyonê pêwîst dît ku kovarekê derxe, ev kovar bibe dengê Federasyonê û mil bi milê kovarên kurdî xebatê ji ziman û edebiyata kurdî re bike.

Li Hezîrana 1982-an kovara "Berbang" derket. Bi hemû kêma û kasiyên xwe ve karî heya îro weşana xwe bidomîne, ev bi tenê bi baweriya min serkeftin e û cihê rêz û dilxwaşîya piraniya xwendevanên me ye, lê ev nayê wê manayê ku "Berbang" bi rengê xwe kariye xwendevanên xwe razî bike û "Berbang" dê wilo bimîne. Em dixwazin "Berbang"ê pêşde bibin û ji bo pêşvebirina wê gelek rexne û pêşniyar ketine destê me. Em wan pêşniyaran rast dibînin û bi çîhkirina wan her çend sext be jî lê pêwîste.

"Berbang" li Swêdê derdikeve. Îro hejmara kurdan ji 8 hezaran derbas bû ye, ji wan gelek ronakbîr û nivîskarînin. Her wesa "Berbang" kovareke gehîştîye piraniya welatên Ewropayî yên kurd lê dijîn, hinde hejmarên wê gehîştine Îranê û Suriye û vê dawiyê daxwazek gehîşte destê me ji welatek Efrîkayî "Berbang"ê dixwaze. Êdî kovarek zemîna weşana wê bi vê ferehbûnê be, divê kovarek pêşkeftî be û bi dilê xwendevanên xwe be.

Di Nîsana 1986-an de Kongirê 6-an yê Federasyonê pêk hat. Divê Kongirê de komîteyek nû hate helbijartin, her wesa redaksiyonek nû jî pêk hat. Redaksiyona me di civîna xwe ya pêşîn de gelek pêşniyar ji bo pêşvebirina "Berbang"ê pêwîst dîtin. Ji wan:

- "Berbang" bi her du alfaban (latînî û erebî) derkeve.
- "Berbang" xwe ji çewtiyên ziman û dektîlo rizgar bike.
- "Berbang" di salê de 12 hejmar derkeve û di demekê berçav de.
- "Berbang" bi zûtirîn wext bigehîte destê xwendevanên xwe.
- "Berbang" xwendevanên xwe bi rewşa gelê me li her çar beşên Kurdistanê û penahêndên (multecî) kurd li derveyî Kurdistanê agehdar bike.
- "Berbang" bi xwendevanên xwe nivîsar û kitêbên biyanî li ser gelê kurd bide naskirin.
- "Berbang" zanyariyê (înfòmasyon) li ser weşanên kurdî bide xwendevanên xwe.
- "Berbang" girîngiyê bide pirsên jin û zarokên kurd.
- "Berbang" zemîna weşana xwe firehtir bike, ku bigehîte Kurdistanê û her welatekê kurd lê hebin. Eve û gelek tiştên din.

Dûmahîk rûpel 21

KONGRA FEDERASYONA KOMELÊN KURDISTANÊ LI SWÊD A 6-A PÊK HAT

A. Ferman

Di 4 û 5-ê Nîsana 1986-an de, Kongra Federasyonê ya 6-a civîya. Kongre, bi saxitiya nuneran û bi bîranîna şehîdên Kurdistanê destpêkir. Di pêre, helbijartina dîwanê pêkhat û kongrê xebata xwe berdewam kir.

Di vê kongrê de divabû sistêma Federasyonê bihata guhartin. Wek têt zanîn, di kongra îstîsnayî ya federasyonê de, 15-16-ê Hezîrana 1985-a, bîryarek hatibû standin, ku êdî Federasyon wê sistêma xwe ya kevn biguhêre û sistemek nûh pêk bîne. Ev sistêma nûh wê wisa pêk bihata: "Her belediyak ku kurd tê de hene, wê komelak li wir bihata damezrandin. Di wê komelê de hemû kurdên welatparêz, demokrat û pêşverû dikarin bibin endam". Ji bo vî karî kongrê komîsyonek helbijart. Komîsyonê kar û barê xwe xelaskir, li gor bîryara kongra îstîsnayî wê di meha Sibata 1986-an de kongre bicivîya. Komîta Kargêr di 1.3.1986-a de Kongre gazî civîne kir. Lê sed mixabin di wê şevê de serokwezîrê Swêd, serokê Partiya Karkerên Sosyal Demokrat, Olof Palme hate kuştin. Ji ber vê bûyerê, Komîta Kargêr û nunerên kongrê bîryar dan ku kongre mehekê bi şûnde bixînin.

Gor bîryara kongra îstîsnayî ya Federasyonê, gerek kongre bi nunerên kongra îstîsnayî vebiba û piştî xwendina raporê (ya xebatê û malî) û rûspîkirina Komîta Kargêr wê nunerên kevn cihê xwe bidana nunerên komelên, ku li gora sistêma belediyayî hatine damezrandin. Û di kongrê de wisa jî bû.

Piştî ku dîwana kongrê hate helbijartin, raporên organên hate xwendin.

Di pêyî xwendina raporê re me hevî dikir, ku munaqêşe li ser rewşa kurdan û rola Federasyonê biba. Lê mixabin wisa çênebû. Li şûna pirsên giring, pirsên gelekî gengaz hatin munaqêşe kirin.

Komîta Kargêr, di pêyî xwendina raporê û munaqêşên li ser raporê bi piraniya dengên hate rûspîkirin. (Rapora xebatê di hejmara "Berbang"ê ya 10/85-de hatibû weşandin)

Piştî rûspîkirina organên, Komîsyona Koordîne însiyatîva kongrê stand û navên nunerên komelên, ku li gora sistêma belediyayî hatibû damezrandin (49 nuner), xwend. Nunerên nûh, cihê nunerên kevn girtin û kongre bi vî avayî karê xwe domkir.

Bi dîwana kevn karê kongrê hatibû ser benda munaqêşkirina destûra Federasyonê ya nûh, ku ji aliyê Komîsyona Koordîne de hatibû hazîrkirin. Destûr bi guhertinên pir hindîk hate qebûlkirin.

Di pêyî qebûlkirina destûra Federasyonê, dor hate ser xalên helbijartina organên Federasyonê. Helbijartina Komîta Kargêr demek dûr û dirêj kişand. Di seeta dawî de serokê dîwanê pêşneyar kir, ku "kifşe ne bi lîstan, ne jî bi awakî din, Komîta Kargêr nayê helbijartin. Divê ji bo Komîta Kargêr, heval xwe bi xwe pêşneyar bikin". Li ser vê pêşneyara serokê dîwanê, heft hevalan xwe ji bo Komîta Kargêr, sê hevalan jî ji bo cigîrên Komîta Kargêr xwe pêşneyar kirin. Hevalên ku xwe pêşneyar kirin, bi piraniya dengên hatin helbijartin. Piştî helbijartina Komîta Kargêr, Komîta Çavdêr (sê esil û çîgirek) hate

helbijartin. Bi vî avayî kongre hate xala dawî, ya daxwazî û pêşneyaran. Ev pêşneyarên jêrîn ji bo Komîta Kargêr hatin kirin.

1- Organa Federasyonê, "Berbang" divê bi du elfaban (latînî û erebî) bête weşandin. (Bîryar)

2- Ji bo mafê weşandina bi zimanê kurdî di radyo û televîzyona Swêd de, kampanyek îmze bête vekirin.

3- Divê Federasyon pêşxistinekî (sergî) amade bike û tiştên kurdî bide naskirin.

4- Kampanyek aborî, ji bo aboriya "Berbang"ê xurt bibe, divê destpê bike.

5- Ji bo kurdan, divê Federasyon kursên cure-cure amade bike.

6- Fesîvaleke kurdî bê amedekirin.

Di pê van daxaz û pêşneyaran, hevalek li ser navê Komîta Kargêr a nûh ji dîwanê, nuneran û mêvanan re spasî pêşkêşkir û diyarkir ku Komîta Kargêr wê bi hemû hêzê xwe di karê Federasyonê de bêşdar be.

Bi vî avayî dawîya kongrê hat. Erê rast e, dawîya kongrê bi vî avayî hat, lê bi rastî wazîfên pir giring li pêşiya Komîta Kargêr sekinîne. Ji bo ku Komîta Kargêr karibe van wazîfên giring pêk bîne, bê guman alîkariya komelên endam rolekî mezin dilîze. Em di wê baweriyê da ne, ku Komîta Kargêr û komelên endam, wazîfên ku li ser milên wanin wê bi dilsozî bi cî bînin. Ji ber ku başiya kar û barê Federasyonê, rûspîtiya kurdên li Swêdê. Ji bo vê yekê, divê em giş milan bidin hev û karê Federasyonê bi awakî kolektîvî bibin serî. Ji bo federasyonê hîn bi hêztir ber bi pêş! Bijî Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd!

KONGRA 6-EM Û MERHALEKE NÛ

Hanefî Celeplî

Di 5 û 6-ê Nîsana 1986-ade, kongra Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd a 6-em pêk hat. Di vê kongrêde, Federasyon ji avayiya xweyê berê derbasî avayiyê nû, "avayiya belediyan" bû. Bi vê yekê, kongra Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd a 6-em, bû merhaleke nû di şerê azadiya neteweyê kurdde. Riya yekîtiya hêzên kurd ên welatparêz, demokrat û pêşverû, di warê neteweyî û demokratîkde vebû. Hêviya me eve, ku ev merhale bi kar û barê xweve pêşdetir biçe.

Avayiya Federasyonê ya berê çawabû? Avayiya nû, "avayiya belediyan" çawaye? Bêgoman xwendavanan "Berbang"ê wê van pirsan ji me bikin. Lewra ji divê em di vê nivîsarêde li ser van pirsan bisekinin. Herweha divê em behs bikin, wekî kurd kengî hatine Swêd, karê wanê rêxistinî çawa destpêkiriye û hatiye çi merhalê.

KURD KENGÎ HATINE SWÊD?

Kurdên ku îro li Swêd dijîn, -jimara wan gora texmînan 8 hezarin- di destpêka salên 60-îde hatin Swêd. Grûba kurdên ku hatine Swêd, ji kurdên herçar perçên Kurdistanê û ji kurdên ku di dema serhildanêde ji Kurdistanê hatine surgunkirin (kurdên navça Anadolîyê, kurdên Lubnanê, kurdên feylî) pêktên. Hatina kurdan Swêd ji ber sedemên cure-cureye û rastî demên cure-cure tê. Sedemê hatina kurdan Swêd, em dikarin di sê xalêde kom bikin:

1. Ji ber sedemên aborî. Piraniya van kurdan ji navça Anadolîyêne.

2. Ji bo xwendinê. Ev grûbeke piçûke û ji herçar perçên Kurdistanê hatine.

3. Ji ber sedemên siyasî. Ev grûba mezine û piraniya wan ji perçên Kurdistanê ên di bin destê Tirkiye û Iraqêde hatine. Di salên dawîde grûbek jî, ji perçê Kurdistanê yê di bin destê Îranêde hatine.

Demên cure-cure ku kurd hatine Swêd jî, em dikarin di çar demande kom bikin:

1. Destpêka salên 60-î. Kurdên ku di vê demêde hatine, ji navça Anadolîyêne û ji ber pirsên aborî hatine Swêd.

2. Destpêka salên 70-î. Di sala 1971-êde, li Tirkiyê, cunteke leşkerî dest danî ser karîna welêt û êrişên giran birin ser welatparêzên kurd. Ji ber vê yekê gelek kurd derketin derveyê welêt. Grûbek jî wan jî hatin Swêd.

Herweha di van salêde grûbek xwendekarên kurd jî hatin Swêd. Henek ji wan, li welatên sosyalîst xwendina xwe qedandibûn û nedikarin vegezin welêt. Ev grûba, ji herçar perçên Kurdistanê bûn.

3. Nivî salên 70-î. Piştî ku şoreşa kurd li Başûrê Kurdistanê şikest, grûbeke mezin ji vî perçê tevî malbatên xweve hatin Swêd.

4. Dawiya salên 70-î. Di sala 1978-ade, li Tirkiyê hukmê leşkerî hate îlan kirin. 11 bajarên Kurdistanê Bakur, ketin bin hukmê leşkerî. Leşkerî tirk êrişên giran birin ser kurdan. Di sala 1979-ade jî leşkerî Îranê êriş bire ser Kurdistanê Rohelat. Di sala 1980-îde, şerê di navbera Îran û Iraqêde destpêkir. Herwisa di vê salêde cunteke leşkerî li Tirkiyê dest danî ser karîna welêt. Ev bûyerên ha bûn sedemê derketina gelek kurdan derveyê welêt. Ji dawiya salên 70-î û bi virde

nêzikî 4000 kurd hatin Swêd û hê jî tên.

KOMELÊN KURDÎ LI SWÊD

Cara yekem li Swêd, Komîta Swêdî-Kurdî bi inîsyatîva çend swêdiyên dîlsoz û kurdekî welatparêz, Dr. Selehaddîn Rastgeldî, saz bû. 60 rêxistinên swêdî di vê Komîtêde endambûn. Komîta Swêdî-Kurdî xebatên granbiha ji bo kurdan kiriye. Gelek derman şandine Şoreşa Kurd li Kurdistanê Başur. Pirsê kurdî birine platformên navnetewî. Xebata Komîte di sala 1970-îde, paşî peymanê 11- Adarê sekiniye.

Di dawiya salên 60-î û destpêka salên 70-îde, xwendekarên kurd li Swêd, liqê Komela Xwendekarên Kurd li Ewropa damezrandin. Endamên vî liqê di destpêkêde kêmbûn. Di nivê salên 70-îde, endamên liqê zêdebûn û gelek xebatên berbiçav dikirin. Lê çawa tê zanîn, di sala 1975-ade Şoreşa Kurd li Kurdistanê Başur şikest. Vê bûyerê têsîra xwe li ser Komela Xwendekarên Kurd li Ewropa jî kir. Komele bû du perçê, herweha liqê Komelê li Swêd jî bû du perçê û xebatên wê sist bûn.

Herweha di van salêde rêxistina Bahoz jî li Swêd kar dikir. Karê vê rêxistinê bêtir bi dizî dibû û ji sala 1976-a şûnde tu xebat bi navê vê rêxistinê çênebû.

Di dawiya sala 1976-ade, Komela Karkerên Kurd li Swêd, li Stockholmê saz bû. Piraniya endamên Komelê karkerên kurd bûn. Yekemcar kurd li Swêd bi saya vê Komelê bûne xwedî lokalekê. Di despêka sala

»

1977-ade, di kongra Komelê ya îstîsnaîde, grûbek ji komelê veqetîya û Komela Çanda Kurdî Li Swêd saz kirin. Herweha di vê salêde Komela Çanda Kurdî Li Huddinge (belediyeke Stokholmê) jî sazû. Di navberê salên 1978 û 1979-ande çend komelelên kurd ên din hatin damezrandin: Komela Piştgirî û Çanda Kurdî, Komela Çanda Karkerên Kurdistan, Komela Demokratîk a Çanda Kurdî û yên mayîn. Heta sala 1980-î, nêzîkî 20 komelên kurd li Swêd saz bûn.

Divê em li vir diyar bikin wekî sedemê sazûna ewqas komelan, ne ji ber ku kurdên li Swêd hewceyê ewqas komelan bûn. Sedem ev bû, wekî ew kesên ku di dîtineke siyasîde bûn, dihatin cem hev û komelek saz dikirin. Ji xwe gava meriv destûrên van komelana bide ber hevdu, tu ferqî nabîne. Hemû wek hevîn. Îro li Swêd ji 30-î bêtir komik û komele hene. Piraniya wan jî li Stokholmêne.

FEDERASYONEKE KURDÎ PÊWÎSTE

Li Swêd gelek grûbên biyanî hene. Piraniya wan xwedî federasyonin. Federasyonên biyanî, li hember merciyên resmî mafên grûbên xwe diparêzin û di pirsên çandî û civakîde alîkariya wan dikin.

Grûba kurd li Swêd, heta sala 1980-î ne xwediyê Federasyonêkê bû. Lê ew daxwaz him ji kurdan, him jî ji merciyên Swêd dihate kirin. Pirsên kurdan di civata Swêdde, hebûna federasyonêke kurdî pêwîst dikir.

Di dawîya sala 1980-îde, çar komelelên kurd: Komela Karkerên Kurdistan li Swêd, Komela Demokratîk a Çanda Kurdî, Komela Çanda Karkerên Kurdistan û Komela Piştgirî û Çanda Kurdî, hatin cem hevdu û damezrandina federasyonêke kurdî ders kirin. Dûre komîteke ava kirin ji bo damezrandina federasyonêke kurdî.

Komîta Damezrandina Federasyonêke Kurdî, çend mehan kar û barê xwe meşand û kongrek civand. Di kongrêde hemû xalên rojevê qediyar û dor hatibû xala hîlbijartinê organ. Piştî ku serok hate hîlbijartin, kesî xwe neda ber berpirsariyên mayîn. Li dawî, kongra damezrandinê têkçû.

Lê hêviya kurdan neşikest. Komîta Damezrandina Federasyonêke Kurdî, careke din civiya û astengên heyî ders kirin. Di 25-ê Gulana 1981-ê de, Kongra Damezrandina Federasyonêke Kurdî ji nûve civiya. Vê gavê nunerên şeş komelan di kongrêde amede bûn. Di vê kongrêde Federasyonêke Komelên Kurdistanê Li Swêd hate damezrandin. Bi vî awayî, cara yekem bû, ku li dervayî Kurdistanê rêxistineke kurdî, kurdên herçar perçên Kurdistanê di bin baskên xwede civand. Bê goman ev gaveke mezin bû, merhaleke nû bû di şerê azadiya neteweyê kurdde.

XEBATA FEDERASYONÊ Û ASTENGÊN WÊ

Belê, bi sazûna Federasyonê Komelên Kurdistanê Li Swêd, kurdên li Swêd gaveke hêja pêşde avêtin. Lê bê şik ev gava hêja, ne bi hêsanî bû. Gelek astengên, ku di damezrandina Federasyonêde hebûn, di her kongreyê Federasyonêde xwe nîşan didan. Berî ku em behsa astengên Federasyonê bikin, divê em çend karên hêja, ku Federasyon pê rabûye, diyar bikin.

Çawa Federasyon sazû, merciyên Swêd ên resmî ta bi hukumeta Swêd guh dida Federasyonê. Di pirsên ku kurd elaqedar dikirinde, dîtina Federasyonê dihate pirsîn. Gava Federasyonê daxwazek dikir, ew daxwaz pir caran nedibû dudu. Li ser daxwaza Federasyonê, di Zanîngeha Mamos-tande li Stokholmê, beşê kurdî hebû. (Xwendekarên vî beşê, di 6-ê Hezîranê 1986-ade xwendina xwe temam kirin û dîplomên xwe standin.)

Di dawîya danûstandina bi Daîra Perwerdekirinê, gelek îmkânên baş ji bo zarokên kurd bi dest ket. Federasyonê heta îro kovara "Berbang"ê -tevî ku kêmasiyên wê gelek bûn jî- bi zimanê kurdî weşand.

Bê şik Federasyonê dikarî bêtir kar bike. Lê astengên di rêxistinîya Federasyonêde rê nedida. Çawa me di destpêka vê nivîsarêde behs kir, her komeleke kurdî, nêzîkî dîtineke siyasî bû. Wek tê zanîn, eniyek di nav rêxistinên kurdî yê siyasîde tune. Her çiqas hebûna eniyekê daxwaza me hemûyan be jî, mixabin rastiya me

eve. Heta di nav hin rêxistinên mede dijî jî heye. Ev rewşa ne bi dilê me, têsîra xwe di nav rêxistinên demokratîkde jî nîşan dide.

Di kongrên Federasyonêde, pir caran komelên endamê Federasyonê dixwastin, ku giringiya wan di Federasyonêde hebe. Ji bo vê armancê jî çend komelên li ser kaxez hatin damezrandin. Di her kongreyê Federasyonêde, dijîtiya dîtînen siyasî jî, bûne astengên mezin. Wekî, komela "A" razî nedibû ku komela "B" di organên Federasyonêde cî bigre. Komela "C" digot, "felan kes di Komîta Kargêrde cî bigre, em tune-ne", komela "D" dîgo "felan kes cî negre, em tune-ne". Mixabin, astengên Federasyonê ev bûn.

Ji ber van astengên ha, Federasyon di herdu kongrên xweyê pêşinde bê serok ma. Yekî serokatîya yê din qebûl nedikir. Di kongra Federasyonê sêyemde (25.1.1983), serokê Federasyonê hate hîlbijartin. Di vê kongrêde hejmarê komelên endamê Federasyonê gêhiştibûn 17-an.

Astengên Federasyonê heta kongra çarem bêtir bûn. Kongre di 17-ê Çiriya Paşîn 1983-ade civiya. Lê kongrê nikaribû astengên xwe hal bike. Lewra jî têxîrî 4-5-ê Sibatê 1984-a bû. Di vê civînêde, her çiqas çend komele ji endametiya Federasyonê xwe kişandibin jî, Federasyon ji têkçûnê rizgar bû. Ji vê kongrê şûnde, sistbûneke berçav di xebata Federasyonêde xwe diyar kir.

Kongra Federasyonê ya pêncem divabû di 17-ê Çiriya Paşîn 1984-ade biciviya. Lê ji ber ku astengên heyî hal nebûbûn, piraniya nuneran nehatibûn kongrê û kongre "li gor destûrê" têxîrî 26-27-ê Çileyê Paşîn 1985-a bû. Kongre di vê rojêde civiya, lê rewşa di kongrêde ji halkirina astengên heyî gelekî dûrbû. Di dawiyê kongrêde, nuneran biryar dan, wekî piştî çar mehan kongreke îstîsnaî bicive û heta wê çaxê divê nuner çarekî ji astengên Federasyonêre bibînin.

Bêgoman, rewşa Federasyonê bala her kurdekî welatparêz dikşand û ji bo Federasyonê hîn bi hêztir muneqeşe dihate kirin. Piraniya kurdên li Swêd, doza guhartina sistêma Federasyonê dikirin. Wek alternatîv li ser modela "komelên belediyan" dihatin sekinandin.

Di 7-9-ê Hezîranê 1985-ade, kongra Federasyonê ya îstîsnaî civiya. Di

van herdu rojande, kongre xelas nebû û bi heftekî têxîr bû. Di civîna 15-16-ê Hezîranêde kongrê dom kir. Rewşa Federasyonê bi heralî hate muneqese kirin. Piraniya nuneran dixwastin wekî Federasyon derbasî sîstêma "komelên belediyan" be. Li ser vê daxwazê pêşniyarek jî hate kirin. Li ser pêşniyarê bi piraniya mezin biryar hate girtin. Ji bo bicîanîna vê biryarê jî komîsyoneke koordîne ji pênc kesan hate hilbijartin.

KAR Û BARÊ KOMÎSYONA KOORDÎNE

Piştî kongra Federasyonê, Komîsyona Koordîne dest bi kar û barê xwe kir û li gor biryara kongrê programeke xebatê hazir kir û da pêşiya xwe. Herweha Komîsyonê prênîsîbên komelên belediyan jî têspîr kir:

—Divê di her belediyê ku kurd lê dijîn, komeleke kurdî bê sazîkirin.

—Şexsek dikare tenê di komelekêde ku endamê Federasyonêye, bibe endam.

—Divê her komelek seksiyonekê ciwanan û seksiyonekê jinan saz bike. Ji bo pirsên din, divê komîtên xebatê saz bibin.

—Her kesê ku destûr û armanca komelê qebûl dike, dikare bibe endamê komelê. Divê endamên komelê di çarçova prênîsîbên komelêde bixebitin. Dervayî komelê, her endam di kar û barê xweyî siyasîde serbestin.

Komîsyona Koordîne, piştî ku programa xwe ya xebatê hazir kir û prênîsîbên komelên belediyan hazir kir, dest bi civînan kir di belediyên ku kurd lê dijîn. Di hemû civînan Komîsyonêde, kurdan diyar kirin wekî ev modela başe û ew hazirîn ku di modeleke ûsade kar bikin.

Li gor biryara kongra Federasyonê ya îstîsnaî, divabû Komîsyona Koordîne piştî çar mehan kar û barê xwe bi raporekî pêşkêşî Komîta Kargêr û Komîta Nuneran bikira. Herwisa bi raporêre, divabû Komîsyonê destûrên komela belediyan û Federasyonê jî hazir bikira. Komîta Kargêr û Komîta Nuneran jî wê biryar bidana, wekî ka şertên ku avayiya Federasyonê bê guhartin hene yan na.

Di 9-ê Çiriya Paşîn 1985-ande,

Komîsyona Koordîne civînek bi Komîta Kargêr û Komîta Nuneranre pêkanî û rapora xwe tevî destûrên komelên belediyan û Federasyonê pêşkêşî civîne kir. Di civîneke, Komîta Kargêr û Komîta Nuneran biryar girtin, wekî şertên ku avayiya Federasyonê bê guhartin hene. Piştî civîne Komîsyona Koordîne dest bi xebata xweyê damezrandina komelên belediyan kir. Heta kongra federasyonê ya 6-em deh komelên belediyan hazir bûn. Di kongrêde ew deh komelên belediyan, cîhê komelên endamên Federasyonê ên kevnare girtin. Bi vê avayî avayiya Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd hate guhartin. Di xebata Federasyonêde merhaleke nû dest pêkir.

KAR Û BARÊ LI PÊŞIYA FEDERASYONÊ

Wekî me li jor diyar kir, dora 8 hezar kurd li Swêd dijîn. Gava meriv ferqê sewiya civatên Kurdistanê û Swêd bide berçava, wê têbigêhe wekî astengên grûba kurda li Swêd çine.

Berî her tiştê ev kurdê ku ji ber êrîşên dijmin derketiye dervî welêt û hatiye Swêd, hewceyî alîkariyeke mezin. Gelek ji wana di êşkêncandê derbas bûne, zar û zêçên xwe li welêt hiştine û ji wan bê agahdarin. Gava tî Swêd jî, demeke dirêj di kampên multeciyande derbas dikin û pir caran jî nizanin, ka ewê li Swêd bimînin an na. Divê Federasyon karibe destê xweyê alîkariyê dirêjî wan bike û mafê multeciyan kurd di çarçova prênîsîbên Komîsyona Yekîtiya Netewan A Mullteciyande biparêze.

Jinên kurd, ku piraniya wan nexwendîne û di bin cotzulmêdene, di civata Swêdêde zehmetiyên mezin dikşînin. Di warê peydakirina karekîde, xwedîkirina zarokên xwede, hînbûna zimanê swêdîde û di jiyana civakîde astengên mezin hene li pêşiya wan. Divê Federasyon karibe alîkariya jinên kurd bike, wekî ew karibin ji zulma ku li ser wane rizgar bibin û di tevgera rizgariya neteweyê kurdde cîhê xwe bigrin. Herweha ji bo ku jiyana wan di civata Swêdêde hêsantir bibe, divê Federasyon ji bo wan îmkana hazir bike.

Ciwanên kurd ku di civata Swêdêde mezin dibin, hewceyê alîkariyên mezinin. Divê bi alîkariya Federasyonê, ew bi pirsê kurdî hîn bibin û bi ruhekî welatparêzî mezinbin. Zimanê xwe, çanda xwe ji birnekin. Bixwînin û fêde bighînin miletê xwe. Hînî tiştê xirab nebin.

Zarokên kurd, ku li Kurdistanê jiyana zaroktiyê nasnakî, di salên pir piçûkde dest bi xebatê dikin, di dibistanên kolonyalîstande tî asîmîle kirin. Di civata Swêdêde gelek îmkânên hêja hene, wekî zarokên kurd dikarin jê fêde bibînin. Ew dikarin bi zimanê xweyî zikmakî bixwînin û bi şexsiyeteke kurdî mezin bibin. Di westên xweyê valade bilîzin û tama zaroktiya xwe derxînin. Ji bo vê yekê jî divê Federasyon karê pêwîst ji bo zarokên kurd bike.

Li welatê me dijmin, zimanê me, çanda me, edebyata me, folklorê me, bi kurtî her tiştê me qedexe kirine. Divê em di vê azadiya ku li welatê me tune, ziman, çand û edebyata xwe pêşde bibin û bi gelên cîhanêre bidin naskirin.

Tevgera rizgariya neteweyê kurd hewceyê piştgirî û alîkariya bi her avayiye. Li Swêd 8 hezar kurd dijîn. Di nav wande gelek zana, ronakbîr û hunermend hene. Divê em karibin hêzên xwe bikin yek û piştgiriya tevgera rizgariya neteweyê kurd bikin. Divê em pirsê kurd û Kurdistanê bi cîhanê bidin naskirin û piştgiriya hêzên pêşverû û demokrat bigrin. Ji rêxistinên navnetewî doza mafê neteweyê kurd bikin û li gel wan dijminên neteweyê kurd rusar bikin. Bi kurtî kar û barê ku li pêşiya me sekinîye, evin. Ji bo ku em karibin ji bin vî barî rabin, divê em dest bidin destê hev û bi hev re kar bikin. Daxwaza ku neteweyê kurd ji me dike, eve.

Navnîşana Federasyonê ya Seredanê:

Hornsg. 80, qat 1. Stokholm

Nivîsandîne:

BOX 45205

104 30 Stockholm

Telefon: 08/68 60 60

PIRSA KURDÎ DÎSA DI PARLAMENTOYA SWÊDDA

Ji sala 1979-a û virde, VPK(Partiya Çep - Komûnîst), her sal di parlamentoya Swêdde li ser pirsra kurdî muneqeşê vedike. Heta îro, parlamentoya Swêd li ser pirsra kurdî biryarek negirtiye. Lê her partiyê endamê parlamentoyê, dîtînen xwe li ser pirsra kurdî diyar kirine. Bê istisna hemû partiyên ku di parlamentode xwedî kursîne, qebûl dikin wekî neteweyê kurdî di bin êrişên girandeye, Kurdistan di nav çar dewletande (Iraq, Îran, Tirkrye û Sûriye) perçe bûye.

Lê heta îro tu partiyê nexwestiye, ku hukumeta Swêd pirsra kurdî di platformên navnetewîde têxe rojevê. Ew hercar dibêjin, ku kurd ji alî rêxistinîde perçekirîne, tu rêxistinên kurdî, ku hemû kurdan têmsîl dike, tune. Lewra jî zehmete, ku mirov pirsra kurdî di platformên navnetewîde muneqeşe bike. Heta carna jî dibêjin, "Eger em pirsra kurdî bibin platformên navnetewî, ev pirs wê zîrê bibîne".

Di virde tiştê rastî tenê eve, wekî rêxistineke kurdî, ku neteweyê kurd li herçar perçên Kurdistanê têmsîl dike, îro tune. Ji xwe hêviya neteweyê kurd jî eve, ku rêxistineke ûsa pêkbê. Herweha em bawer in, ku rêxistinên me jî vê yekê dixwazin û ji bo wê kar jî dikin.

Dema eniyêke ûsa fireh, demokratik û netewî pêkbê, wê gelek parlamentoyên welatên cihanê pirsra kurdî muneqeşe bikin û ev pirs wê bibe pirsra rojîn di rojêva platformên navnetewîde. Ev yekê diyare, divê xebata me, me nêzikê wê rojê bike.

VPK, wek hersal îsal jî, di meha çileyê paşînde, pêşniyarek li ser pirsra kurdî pêşkêşî parlamentoya Swêd kir. Di pêşniyara xwede VPK, li ser pirsra kurdî dûr û dirêj disekine û di dawîde bi pênc xalan cî dide daxwazên xwe. Em pêşniyara VPK bi kurtî û daxwazên wan hemûyan di virde pêşkêşî xwendevanên "Berbang"ê dikin.

PÊŞNIYARA VPK LI SER PIRSA KURDÎ

Piştî ku VPK sala çûyî pirsra kurdî anî Parlamentoya Swêd, başbûnek di rewşa gelê kurd de çênebûye. Ji ber vê yekê, hemû ho hene ku em ji nu ve bixwazin wekî partî, hukumet û parlamentoya Swêdê bala xwe bidin pirsra kurdî û ji bo başkirina rewşa gelê kurd bixebitin.

Du aliyên vê pirsê hene. Yekemîn eve, ku mirov di warê navnetewîde ji bo piştgirîya tekoşîna gelê kurd çî dikare bike? Di vî warîde divê ew êrişên giran, ku mafê mirovaniyê didin bin lîngan, bêt protesto kirin. Duwemîn jî, divê em rewşa kurdên li Swêdê bibînin û tê bighên, ku ev koma hewceyê alîkariyên xase. Mirov nikare vê komê bi komên biyaniyên din re rûber bike.

Ji bo pirsra yekemîn, divê hukumeta Swêdê însiyatîv bigre û di platformên navnetewîde vê pirsê bîne rojevê. Berê hate gotin, wekî ne mimkune ku mirov pirsra kurdî di organên Koma Netewande têxe rojevê. Heta hate gotin, ku ev yekê wê zîrê bighîne pirsra kurdî. Lê kurd bi xwe ne di vê baweriyêdene. Her çiqas yekîtiyek di navbera wande tunebe jî,

hemû partî û komên kurdî li ser vê pirsê li hev dikin. Bi taybetî jî ew dixwazin, wekî komîsyona Koma Netewan a mafê mirovaniyê li ser pirsra kurdî bisekine.

Însiyatîveke din jî Swêd dikare di Konseya Ewropa de -li kêderê Tirkîye jî endame- bistîne. Li wir îmkânên Swêd hene, wekî rewşa gelê kurd li Tirkîyê muneqeşe bike.

Gelek mirovên kurd jî cî û warê xwe bûne û di rewşa multeciyandene. Li Îranê kampên multeciyên Kurd, yên ku ji Iraqê hatine derxistin, hene. Gelek ji wana bê nufûsin. Swêd, divê karibe xizmetekî bide wan însanan. Di warê koma kurd li Swêd, em nikarin mesuliyetê ji ser xwe bavêjin. Di vê pirsêde, em bi tu ciyên din re ne girêdayîne. Ji bo swêdiyan, derbarê rewşa kurdan a xasde agahdariyên pir, pêwîst in. Bi taybetî jî di vê demê de, ku derxistina multeciyên kurdan ji Swêdê û tiştên din rewşa kurdan nebaş kiriye, divê hemû xebatkarên, ku bi pirsên biyaniyan û multeciyaran mijûl dibin, bêne agahdar kirin. Divê di rewşa koma kurdan li Swêdêde başbûnek û baldayînek bêtir pêk

bê.

Lewra em dixwazin:

1. Divê parlamento biryar bide, ku hukumeta Swêd însiyatîvê bistîne, ji bo ku pirsra kurdî di Komîsyona Koma Netewan a Mafê Mirovande têkeve rojevê.
2. Divê parlamento biryar bigre, ku hukumeta Swêd însiyatîv bistîne, ku rewşa gelê Kurd li Tirkîyê, di Konseya Ewropade bikeve rojevê.
3. Divê parlamento biryar bigre, ku hukumet bixebite, wekî alîkariyên mirovanî ji Swêd bighên kurdên ku li kampên multeciyane.
4. Divê parlamento biryar bigre, ku hukumet bixebite ji bo sazkirina navçeke çanda kurdî li Swêd.
5. Divê parlamento biryar bigre, ku hukumet bixebite ji bo rewşa kurdên li Swêd baştir bibe.

Stockholm, Çileyê Paşî

Lars Werner, Bertil Moberg, Jörn Svensson, Oswald Soderqvist, Nils Berntsson, Inga Lantz

LI TIRKIYÊ: KÎJAN DEMOKRAT Û DEMOKRASÎ

A. Tigrîs

Kevneserokwezîr û lîderê sosyal demokratên Tirkîyê Bulent Ecewît, çend mehan berê di rojnama "Cumhuriyet"ê de, bi nivîsarên pêriyodîk serpêhatî û bîranînên xwe yê dema serokwezîrtiya xwe (1978-1979), weşand. Ecewît, di van serpêhatî û bîranînên xwe da, behsa doza kurdan jî dîke û di vê babetê de dîtî û tewrên xwe yê demê û niha dide dîyar kirin.

Di "Cumhuriyet" a 21.11.1985-an de Ecewît, li ser du stûnan nivîsarek bi navê "TEDBİRÛN KU JI BO PARVEKARAN BÊN GIRTIN, DIVÊ GEL NÊZÎ WAN NEKE" nivîsand û belav kir. Wek her gavî, di vê nivîsarê de jî "parvekar", kurdên welatparêz in. Di cîyekî nivîsarê de, rojnamevanekî tirk, di derbarê doza kurdan de pirseke weha ji Ecewît dîke:

"Dibêjin we gotiye, ku divê mirov dewsa zor û zulmê, bi awakî mirovanî nêzikî mirovên Rohelat bibe û hin tiştan bi wan bide kirin, pîrsa Rohelat di 'çarçova qanûnan' de bibîne. Dîtînen leşkeran bi awakî din bûye. Gelo ev rastin? Çiye pîrsa Rohelat?"

Bersiva Bulent Ecewît weha ye: "...Di derbarê Rohelat û Başûrê Tirkîyê de (qest Kurdîstane - A.T.) dîtî û tewrê min ji dema sekreteriya min ve zelal û berçav e.

Di sala 1967-an de, dema ku civînên bi navê "mîtingên Rohelat" destpêkirin, her çi qas armanc ne parvekarî bû jî, lê dîsa parvekaran dixwastin wan mîting û meşan ji xwe re bi kar binin. Min çawa ew rewşa ha dît, min dest ji civîna meclîsa partiyê berda û ez ji Stembolê çûm Rohelatê û Rohelata Başûr. Li wir, min dest bi gereke dirêj kir, di civînên li meydana û qewexanan de ez li dij parvekaran derketim.

... Ez bi xwebaweriyê û bi mînakên berçav dikarim bêjim, ku li Tirkîyê tu polîtîkavanekî qasî min vekirî, daîmî û bi bîrîyar li hember parvekaran nesekiniye"

Bulbulê "demokrasiya" Tirkîyê, Bulent Ecewîtê nijadperest, ev car divê babetêde ji ser serpêhatî û bîranînên xwe yê diplomatîk mînakên rêz dîke:

"Ne tenê di hundur de, li dervê welêt, di danûstandina bi derva re jî min ew tewir stand. Min dîzanîbû, ku li Îraqê parvekar, bizawa Barzanî ji Amerîka Yekbûyî alîkarî digrin. Min, di hev dîtînen xwe de bi Kîsinger re û di dema muhlefeta partiyê me (CHP) de, gava ez çûm Amerîka, bi serok Ford re munaqêşa vê pîrsê kir. Min diyar kir, ku Emerîka, li Rohelata Navîn li dijî hin dewletan piştgirîya tevgera kurdî bike, li dawî zirare wê bighê Tirkîyê jî. ...Min di her danîstandînen xwe de, di vê babetêde bala Amerîka kişandiye. ...Ez niha li yadastên xwe dinêrim, di 7-ê Gulana 1979-an de, dema ku min û dewsgirê wezîrê dervekariyê Amerîka, Christopher, hevdu dît, wê demê jî, -demekî gelekî krîtîk bû, cî û bahsa vê doza ha jî nebû- min mesela parvekaran dîsan vekir û ji bo ku ji parvekaran re alîkarî neye kirin, min ji Amerîka temînat xwastiye."

Di nivîsarê de Ecewît, bi zîmanekî vekirî û bê şîrovekirî dide diyarkirin, ku di doz pîrsa kurdan de, ji ordiya xwe cûdatir nafikire. Di vê babetêde ew û ordî hemfikrin. Û bi rastî jî wîloye. Papaxanê demokrasiyê Bulent Ecewît, li ser henek kurtepirsan, di şeva 12-ê Îlona 1980-î de, telefonê serokatiya leşkeriya Tirkîyê dîke û rewşê pîrs dîke. Generalek di telefonê de bersiva wî dide: "Ordîyê dest da ser karîne". Ecewît, pîrsa dudyan ji general dîke: "Ordî bi tevî, an beşek jê?" General: "Ordî di nav hiyarerşîya xwe de, bi tevî dest da ser karîne". Ecewît, telefonê bi hêdî datîne û "Baş e! ew çax tişt tune" dibêje.

Belê demokrat Ecewît(!), ji ordiya xwe ya demokrat û aşîxwaz(!) hewqas bawere. Ecewît hewqas demokrat û antî faşîste, ku bû şeş salin, li Tirkîyê ordiya wî ya faşîst hîmê demok-

rasiya wî ji binî ve rakir. Bi hezaran mirov kuşt, girt û di êşkencan de derbas kir. Kîlîl li deriyê partiya wî û li devê wî yê papaxan bi xwe xist. Lê wî wek demokratekî li dij cuntayê qet wazîfê xwe pêk ne anî. Yewnanîstan ne dîr e, di bin guhên Tirkîyê da ye. Hemûyan dît, demokratên Yewnanîstanê çawa cunta xwe xistin. Ger bîhna demokrasiyê di pozê Ecewît de hebûya û di rayên laşê wî de xwîna demokratiyê habûya, dê ji mîrxasiya Z. Alî Butto şerm bikira, ku serê xwe ji dîktator Zîya Ul Hak re qet da ne anî. Di van şeş salên dema faşîzmê de Ecewît, sosyal demokratên tirk û rêxistinên li Tirkîyê li dij faşîzmê devê xwe girtin û destên xwe dan ser hev.

Lê li derê welat, bi taybetî li Ewropa çi kirin? Ecewît di vê babetê de weha dinivîse:

"Îsal, di destpêka 1985-an de min li Hamburgê li hin bajarên Elmanyayê din û li Awistiryayê ders û konferans da. Di wan ders û konferansan de, carina ez rastê henek kesên ku piştgirîya parvekaran dîkin, hatim. Li ser navên pîrsan, ji min hinek pîrs hatin kirin. Min li ber çavên gudarên xwe yê biyanî, li dij wan tewrê xwe da diyarkirin. Li Swêdê jî, li dij parvekaran min tewrê xwe, bi qanala televîzyon, radyo û rojnaman eşkere kir û li dij wan kampaniyeke mezin û dijwar vekir".

Wek têt zanîn Bulent Ecewît, di şîn û merasîma veşartina kevneserokwezîrê Swêdê Olof Palme de jî beşdar bû. Di pêy şînê de, li gor hinek serçaviyên agahdariyan, Ecewît dîsa di derbarê doza kurdan de, bi gelek rêxistin, sazgeh û kesên bi xwediyê nav û gotin derbas re pêyvendi danî û bala wan kişand. Eger îro li Swêdê li dij kurdan rewşeke nû û nebaş pêk hatîye û tê, gelo ji wan sedeman yek jî ev pêyvendiyan Ecewît nîne?

Bi rastî, di derbarê pîrs û doza kurd

EMERÎKA ÇIMA ÊRÎŞÎ LÎBYA KIR ?

Di 14-ê Nisanê de 16 balafirên Emerîka yên eskerî, ji balafirgehên li Îngilîstanê firiyan û êrîş birin ser Lîbya. Şev nivê şevê balafirên eskerî, xelqê lîbî di xew de dane ber bombebaran. Gelo çima?

Gava mirov polîtîka Emerîka nas bike, ne hewceye bipirse: gelo çima? Pirsên ku di vê warî de mirov ji Emerîka bike, gelek in. Gelo çima Emerîka êrîşî Nîkaragua dike? Gelo çima Emerîka êrîşî Grenada kir? Gelo çima Emerîka êrîşî Viyetnam dikir? Gelo pêwîst bû ku Emerîka bomba atomî bavêta ser Hiroşîma û Nagasakî?

Şer, di dîroka mirovatîyê de ne tiştekî kesnediye. Dîroka mirovatîyê, ji destpêka xwe heta îro bi şer derbasbûye. Lewra, mirovan bi taybetî di vê sedsalî de rêbazên şer ji danîne pêş xwe, wekî di şer de tenê cî û hêzên eskerî dikarin bibin armanc. Welatên cihanê qedexe kirine, ku xelqê medenî di şer de bibe armanca êrîşên eskerî.

Lê, ma di kîjan êrîşên Emerîka de xelqê medenî nebûye armanca? Gava Emerîka bomba atomî avête ser Japonya? Gava Emerîka 15 mîlyon ton bombe avête ser xelqê Viyetnamê?... yan jî gava Emerîka di 14-ê Nisanê de xelqê lîbî di xew de da ber bombebaran?

Polîtîka empêryalizmê eve: bi zor hukumkirina cihanê. Dema Emerîka ev êrîşa nemirovî bire ser Lîbya, tu deng ji hevalbendên wî li dijî vê erîşê hov nehate bihistin. Ji ber ku Emerîka li piştî vê erîşê ne bitenê bû. Serokwezîra Îngilîstanê, Margaret Thatcher, îzîn da ku balafirên Emerîka ji belafirgehên Îngilîstanê bifirin. Herweha serokê Elmanya Helmut Kohl û serokê Fransa yê "sosyalîst" Mitterand, êrîşa Emerîka parastin. Ev yeka jî baş nîşan dide, ku sistêma empêryalizmê êrîşkere, şerxwaze, talankere û dijminê mirovatîyê. Empêryalist, bi vî awayî êrîşên hov dixwazin cihanê têxin bin kontrola xwe, mirovatîyê jî bo armancên xweyê qirêj bikin xulam.

ÇIMA LÎBYA ?

Emerîka û Lîbya du welatên ji hev gelekî dûrin. Her yek li alîkî cihanêye. Carna du welatên hevşînor, ji ber hin girêkên di nav xwe de erîşî hev dikin. Û mirov têdigêhe. Lê dema welatek êrîşî welatekî din, ku li aliyê dinê cihanêye, bike, wê çaxê divê mirov li ser sedema wê kûr bifikre.

Ji demeke dûr û dirêj ve, bi taybetî piştî ku Reagan bû serokê Emerîka, Qesra Spî bi tehrên cure-cure erîşî bir ser Lîbya. Li piştî her bûyera terorîstî, serokê Lîbya Qeddafî nîşan dan. Bi riya weşanên xwe -ên bê hed û hidûd-propaganda li dijî Lîbya kirin. Carna bi propagandên wan kena mirovan dihat: wekî Qeddafî wê bomba atomî li Emerîka biteqîne û hwd. Lê li piştî bûyerên teorîstî kî rawestiye, diyare. Gelek caran serokên CIA bixwe, kirinên xweyî terorîstî îtîraf kirine.

Bêgoman ev propagandên li dijî Qeddafî ne bêsedemin. Serokê Lîb-

ya Qeddafî eşkare û bi mêranî li dijî empêryalizmê radiweste û piştigiriya têkoşîna gelên bindest dike. Şerê gelên bindest li dijî kolonyalizm û empêryalizmê, li gor Reagan û hevalbendên wî "terorîzme". Lê erîşê empêryalizmê li ser gelên bindest "şerê azadiyê" ye. Gava 15 mîlyon ton bombe li ser gelê Viyetnam hate barandin, ji bo "azadiya" gelê Viyetnamê bû !!!

Ji ber vê yekê îdara Reagan, bi erîşa li ser Lîbya, dixwest Qeddafî bikuje. Bi vî awayî jî wan bawer dikir, ku Qeddafî bê kuştin, alîkariya ku xelqê lîbî dide têkoşîna gelên bindest, wê bê birîn. Ji aliyê din jî îdara Reagan dixwaze, wekî bi riya terorîzma dewletê ya navnetewî, netewên azadîxwaz bitirsînin û bi cihanê bîdin zanîn, ku ew dikarin bighên her quncikê cihanê.

Lê dîrokê nîşanê gelên Cihanê daye: dema empêryalizm qels dibe, erîşên xwe zêde dike.

QEDDAFÎ BI SERXWEBÛNA KURDISTANÊ RE YE

Di 16-ê Adara 1986-an de, duwemîn Civîna Tevgerên Rizgarîxwazên Cihanê bi rêberiya serheng Muemmer Qeddafî li Tirablîs pêkhat. Di vê civînê de nûnerên gelek hêzên tevgera rizgarîxwaza Kurdistanê jî beşdar bûbûn. Di civînê de, dîsa serokê Lîbya serheng Qeddafî dengê xwe bilind kir û piştigiriya serxwebûna Kurdistanê kir û got:

"Nûnerên gelê Kurd jî bi hemû hêzên xwe ve li gel me ne, pêwîste li ser me em li her cî û demî, dengê xwe bilind bikin û piştigiriya gelê Kurd bikin, ew gelê ku welatê wî hatîye perçekirin û di setem û zoriyê de maye. Em bi dil û can piştigiriya gelê Kurd di mafê yekbûn û serxwebûnê de dikin."

Ji hejî gotinêye ku ev ne cara yekem e, ku pêşeweyê Şoreşa Septembirê serheng Qeddafî piştigiriya mafê gelê Kurdistanê dike. Serheng Qeddafî yekemîn serokdewlete, ku di hemû

Serokê Lîbya Muemmer Qeddafî

cihanê de piştigiriya serxwebûna Kurdistanê dike.

Gelê Kurd jî bi hemû hêzên xwe ve li dijî erîşa empêryalizma emerîkî disekine û piştigiriya gelê qehrmanê Lîbya dike.

Bi helkeftina (munasebe) 1-ê Gulanê, Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd, bi Partiya Çep - Komûnist re meşya. Meşê ji Maria Torget destpêkir û li Kungstredgorden kombû. Li

wir, berî ku sekreterê partiyê biaxife, Koma Govend govenda kurdî pêşkêşî civînê kir. Di meşêde bi qasî 20.000 kes beşdar bûn. Bi vê helkeftinê, Federasyonê ev belavoka jêrîn belavkir.

DEST DI DESTDE EM DERKEVIN 1-Ê GULANÊ

Vaye 1-ê Gulanê, roja karker û xebatkaran, roja piştgirî û hevgirtinê hat. Îsal sed sale, wekî di her roja 1-ê Gulanêde, li hemû welatên cihanê, bi milyonan karker û xebatkar meydanên bajar û gundan tije dikin û bi yek dengî ji bo aşîfî, demokrasi û wekhevîyê dengê xwe bilind dikin.

Belê, sedsal li ser vê rojê derbas bûye, lê hê li welatê me Kurdistanê ev roj qedexeye. Li welatê me ne tenê ev roj qedexeye, her ûsa zimanê me, çanda me, stranên me, govendên me... bi kurtî hebûna me qedexeye. Zorkeran welatê me kirine welatê qedexan. Ji bo ku serhildana gelê me bipelîxînin, kuştin û lêdan, zîndan û êşkence, bombebaran bûye jîna gelê me a rojîn. Tu mafên mirovatiyê li welatê me nemaye. Dijmin gundên me vala dikin û gelê me bê cî û war dihêlin, welatê me pêşkêşî emperyalîstan dikin.

Ji ber van setemkariyên dijmin em ji welatê xwe dûr ketine û hatine Swêd û welatên din. Lê şerê gelê me ya azadiyê nesekiniye, didomîne û wê heta serfiraziyê jî bidomîne. Dijmin tucar nikariye vî şerî bide sekinandin.

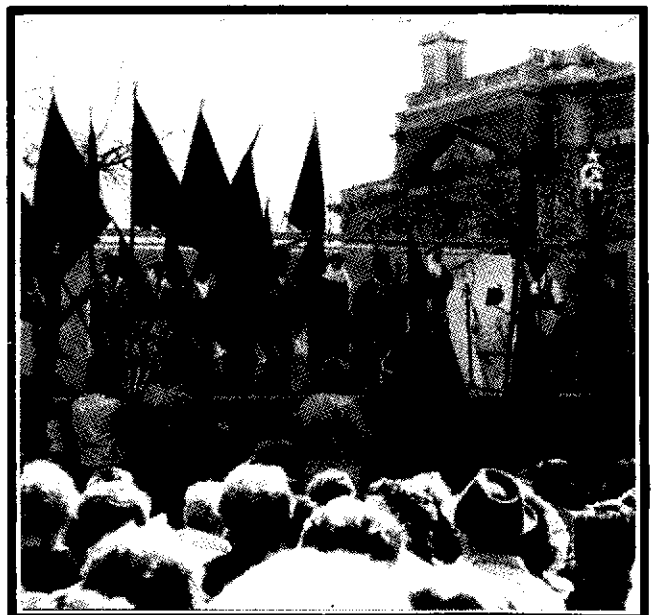
Îro peşmergeyên qehreman xwîna xwe dirêjînin, gelê meyê mîrxwas bi her avayî fidekariyê berxwe dide û stûyê xwe li ber dijmin xwar nake. Divê em karker û xwendekarên û niştimanperwer, hêzên welatparêz, demokrat û pêşverû jî dest bidin destê hev û piştgiriya gelê xweyê mîrxwas bikin. Ev roj, roja yekitiyê, roja hevgirtinê. Divê em rewşa gelê xwe û welatê xwe bi demokrat û pêşverûyên Swêdre bidin naskirin, piştgiriya wan bistînin. Her ûsa divê em nişanî dijmin bidin, wekî em dikarin bibin yek. Tenê dijmin ji yekîtiya me ditirsin. Yekitî riya serfiraziyê.

**HER BIJÎ 1-Ê GULANÊ!
SLAV LI PÊŞMERGEYÊN QEHREMAN!
HER BIJÎ YEKÎTIYA HÊZÊN KURDISTANÊ!
BIJÎ TEKOŞÎNA GELÊ KURD LI HERÇAR BEŞÊN KURDISTANÊ!
HER BIJÎ PIŞTGIRÎ Û HEVGIRTINA KARKER Û XEBATKARÊN CIHANÊ!
HER BIJÎ AŞTIYA CIHANÊ!
BIMRE EMPERYALÎZM, KOLONIALÎZM Û FAŞÎZM!
BIMRIN REJÎMÊN KEVNEPEREST Û FAŞÎST LI HEMÛ CIHANÊ!
BIMRE MÎLÎTARÎZM Û NIJADPERESTÎ!**

Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd

Federasyona Komelên Kurdistan Li Swêdê di meşa 1-Ê Gulanêde.

Koma Govendê di civîna 1-Ê Gulanêde dîlanên kurdî pêşkêşî 20 hezar kesan kir.

GERA XWENDEVANÊN KURD LI SOVYETÎSTANÊ

Ahmet Cantekîn

Hukumeta Swêdê, di sala 1984-an de biryar da, ku li Zanistgeha Mamosteyan li Stockholmê, beşê kurdî bê sazkin. Berî beşê kurdî, yê tirkan, ereban, fîniyan û çend gelên din hebûn. Piştî beşê kurdî, hen beşên din jî hatin sazkinin ji bo biyanîyên din. Gelo mana sazkirina beşê kurdî li Zanistgeha Mamosteyan çi ye? Manayên xwe gelek in. Wek qebûlkirina gelê kurd û zimanê kurdî. Hew, ev qebûlkirina tenê bi serê xwe sîleyek gelek girane, ku li dijminên gelê kurd dikeve. Ew dijmin ku hemberî sazkirina beşê kurdî rezîl û rusar dibin.

Di payiza 1984-an de gelek xwendekar, ku kêmasî lîse qedandibûn, ketin îmtîhana beşê kurdî û ji wan neh (9) kes bi ser ketin. Ji wan yek keç û heşt jî xort bûn. Di destûra Zanistgehê de hatiye nivîsîn, ku ew xwendekar, di termîna sisiyan de sê hefte karin biçin welatê xwe û di çend dibistanan de praktîka mamosteyî bikin. Ji bo me, xwendekarên kurdan, mecal tune bû ku em biçin welatê xwe yê şîrîn û praktîka xwe bikin. Ji bo ku her çar beşên welatê me di bin destên kolonyalîstan de ne. Ji bo me yek rê mabû, ku em herin Ermenîstana Sovyetîstana Sosyalîst. Li wira zarokên kurd di dibistanan de bi zimanê xwe dixwînin.

Serokên Zanistgeha Mamosteyan li Stockholmê, di destpêkê de razî nebûn, ku em sê hefte praktîka xwe li wira bikin. Em gelekî li ber xwe ketin, lê em vala rûnenîştin. Em xebitîn, ji bo ku rastî bi cîh bê. Em çar rojan neketin dersan. Me li ser kaxizan xwastina xwe nivîsî û pêşkêşî xwendekar, mamoste û gelên ku li Swêdê dijîn, kir. Me gelek alîkarî dît û mafê me jî hat qebûl kirin. Em dê biçin Sovyetîstanê. Em dê di termîna sisiyan de biçûna Sovyetîstanê. Lê ji bo ew tiştên ku qewimî bûn, çûna me ma termîna çaran, bihara sala 1986-an. Me her tiştên xwe û berna-

ma xwe tewaw kir. Gera me ji 6-ê Nîsanê destpêdikir û 27-ê Nîsanê diqediya.

BERNAMA GERÊ

1. 6-10-ê Nîsanê - Lenîngrad.
2. 10-12-ê Nîsanê - Baku.
3. 12-15-ê Nîsanê - Tîblîs.
4. 15-23-ê Nîsanê - Yerîvan.
5. 23-27-ê Nîsanê - Moskova

Berî her tiştî, divê ez bêjim ku gera me wek me xwast nebû. Dema ku em li Zanistgehê runîştin û me gera xwe plankir, bê goman me şaş plankiribû. Me plana xwastina xwe şand hukumeta Sovyetîstanê re, lê hemû xwastinên me bi cîh nehatin. Eger em xwedî tercube bûna, me karîba karê xwe baştir bimeşanda. Lê mixabin pir tiştên hêja bi dest me neketin. Meselen, me nikarîbû beşê kurdî li Lenîngradê bidîta, wilo jî li Yerîvanê û Moskoyê me nedî. Mafê me tune bû. Destê me de kaxizê musadê tunebû.

LENÎNGRAD, 6-10-ê Nîsanê

Dema ku em gihêştin Lenîngrada xweş, serêvar bû. Xwediyê me li Sovyetîstanê Întourîst bû. Tercumanê me, ku bi swêdî dipeyvî, bi tev otobuska nuh benda me bûn. Em li otêla Astoriya bi cîh kirin. Em di mabûna 6-10-ê Nîsanê de li gelek cîhên Lenîngradê yên xweş, bi nav û deng geriyân. Zanebûna me li ser Şoreşa Oktobirê, şerê cihanê yê duduya û rewşa îro firehtir bû. Me nêzî deh kurdan li Lenîngradê dîtîn. Ji van yê herî bi nav û deng Dr. Ordîxanê Celîl bû. Wî gelek tiştên xweş di derheqa gelê kurd de digotin. Ordîxan, rewşa kurdan çî li Kurdistan û çî li Ewropa, xweş dizanî. Wî digot: "Eger hûn ji kurd û Kuristan hez dikin, bibin yek, Kurdistanek azad awakî, bese

beşbûna me, hûn bûne 41 partî û rêxistin".

Paşê me Dr. Zerê Ûsiv jî dît. Ew bi xwe serokatiya beşê kurdî dike, di Akademiya Zanistî a Lenîngradê de. Me gelek şîrêtên hêja ji wê jî wergirtin.

BAKU, 10-12-ê Nîsanê

Me li Baku çar Kurd tenê dît. Bajarek, gundên ku kurd lê dijîn dûrbûn. Wexta me tunebû, ku em biçin kurdan bibînin. Ji van çar kurdan yek nivîskar bû. Me bi riya wî hinek tişt li ser kurdên Azerbaycanê naskir. Lê tenê li Tîblîsê û Yerîvanê bi firehî li ser rewşên kurdên Sovyetîstanê me naskir.

TİBLÎS, 12-15-ê Nîsanê

Bajarek Tîblîsê bajarekî xweşe. Li wira kurdên me cîyê xwe girtine. Bi hatina me li balafirgehê pir kes hatin pêşiya me. Wana alîkariyeke zehf bi me re kirin. Li Tîblîsê dawet, govend, tiyatroya kurdî me dît. Berî her tiştî, me mêvanperweriya, camêriya kurda dît. Ez dixwazim, pir dixwazim peyvên xweş bêjim, lê ez nikarim rindiya wan, başiya wan, şîrîniya wan bi gotinan binivîsim. Her weha ez nikarim wan ji bîr bikim.

Li dawatê xelk li me civiyan, pirs li ser pîrsê ji me dikirin. Li ser rewşa Kurdistan dipîrsîn. Wan bi xwe Kurdistan nedîtibûn, lê hêviya wan dîtina Kurdistaneke aza û serbixwe bû. Keç û xortan ji me re digotin: "Bibin yek, da hûn bikaribin bi serkevin."

Em êvarekê çûn tiyatroya kurdî. Çend beşên kurt pêşkêşî me kirin. Ji wan "Siyamendê Silivî û Xecê" li ser sahnê listin. Dûra jî keçek şanzdeh salî çend kilamên girînî pêşkêşî me kir.

Xwendevanên kurd li mala Prof. Heciyê Cindî.

Dûra, dûra jî gul û kufilkên kurdan derketin pêşiya me. Kincên reng bi reng, listikên cure cure... Çepikên herdu destên min pir kêmbûn ji bo wan govendan. Him keç û him jî lawik kom bi kom dihatin û diçûn. Lawikekî heft heşt salî listikên Kafkasa pêşkêşî me kir. Dûra jî koma musikê derket pêşiya me. Heft kes bûn. Her yekî li aletekî musikê dixist. Du xortan jî kilam gotin... Pir xweş gotin, em gelekî kêfxwaşbûn... Me nedixwest ku şev biqedê.

Kurdên me yên li Tîblîsê, rojekê jî filimek niv demjimar pêş me kirin. Filim li ser folklor, kinc û adetên kurdan bû. Fîlm jî hêla rektor Pêrîşan û

rejîsorekî gure hatibû çêkirin.

Apê Kerîm digot:
*"Lêxin birano lêxin
 Roja sor bilinde,
 Kurdistan aza
 Çi qas xweş û rinde."*

YERÎVAN, 15-23-ê Nîsanê

Em di 15-ê Nîsanê de hatin Hayastan (Ermenîstan). Welatê cîranê me kurdan ji hezar salan virde. Otobusa me berê xwe da çiyayên Ermenîstanê û hêdî hêdî helkişiya jor. Em hatin jor, çî bibînin, li pêşiya me gola şîrin

û bi nav û deng, Sevan. Em dûra hatin Yerîvanê, paytextê Ermenîstana Sosyalîst. Temûrê Xelîl, Tosinê Reşîd, Eskerê Boyik û çend kesên din em tenê nehiştin. Em zehf ji wan û yên din razîne. Em têr geriyan li Yerîvanê. Em çûn gundên Kurda. Me kurdên ku li bajêr jî li gundan jî dijîn dîtîn. Ew Xwedî kar û xwedî mal bûn, xwedî zar û zêç bûn. Zikê wan têr bûn. Hêviyek wan hebû, xwastinek wan hebû: yekîtî! Digotin: "Bibin yek, ji bo ku em jî bibin xwedî welat û dewlet".

Em li Yerîvanê çûn rojnameya "Riya Teze" û Radyoya Yerîvanê-beşê kurdî. Mirovên ku di wan de kar dikirin, hozan û xwedî senet in.

Radyoya kurdî di pêlweşa navîn de, li ser 347 (ya jî 864) metro têt weşandin. Di pêlweşa kurt de li ser 6012 metro têt weşandin. Zemanê wê bi demjimara Yerîvanê di mabûna 18.00-19.00 û 21.30-22.00 de her roj, ji sala 1955-an û virde têt weşandin.

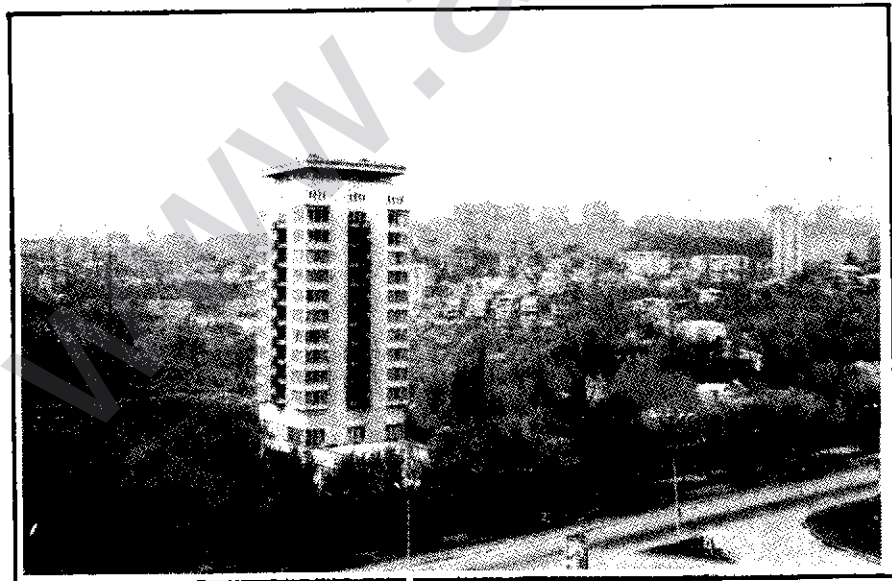
"Riya Teze" li Yerîvan di xaniyekî bilind, qatê 12-a da ye. Redaktor Mîroyê Esed e. Redaksiyon ji 15 kesan pêkhatiye. Redaktorê yekem Harutîn Mixirçiyân, yê duduya Hiraçî Koçan, ku her du jî Ermenî bûne. Yê sisyan Cerdoyê Gênco û dû Cerdore, Mîroyê Esed têt ser. "Riya Teze" ji 25.03.1930-î virde, wek rojname ji heftê du caran dertê û fîrajê wê 4500. Ji wan 800 lib ji bo xwendevanên dervayî Ermenîstanê ne.

Di Riya Teze de çar par hene: 1. Jiyana Partiya Komunîst. 2. Malhebûna gundî û sanayî. 3. Literetur û senet. 4. Çand û edebiyat

MOSKOVA, 23-27-ê Nîsanê

Moskova mezine. Heşt milyona bêtir mirov lê dijîn. Yek milyonî bêtir mirov tèn û diçin Moskova her roj. Em jî ji wan komek biçûk bûn. Em jî geriyan li Moskova. Me jî dît Kreml(dîwar), Muza Lenîn û filimek-niv demjimar dirêj- li ser Lenîn. Me li wê kurdên xwe dîtîn. Lê kê. Ne wek Tîblîs û Yerîvan.

Gotina dawiyê: Me gelek baş wext derbas kir. Yên ku alîkariya xwe gêhiştîye me, ji wan re zor spas dikin. Gelek spas û silavên germ li hevalên ku niha dûrê me ne. □

Dîmenek ji Yerîvanê

ME ŞAIRÊ MEZIN HÊMIN BI BÎRANÎ

Di 18-ê Nîsanê 1986-ade, şairê kurdê mezin, Hêmin, li bajarê Kurdistanê Urmîyê, di 65 saliya xwede serê xwe danî. Bi serîdanîna şairê nemir, Hêmin, gelê Kurdistanê lawekî xweyî hêja wînda kir.

Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêd, bi munesabeta bîranîna Hêmin, di 31-ê Gulanêde, li bajarê Stokholmê civîneke bîranînê amade kir. Di civînêde nunerên rêxistinên Kurdistanê û ji sedî bêtir kurdên dilsoz beşdar bûn û ji bo hurmeta Hêmin deqekê rawestan.

Civîn ji aliyê hevalên Huseyîn Seîd û Elî Zerdeşt hate îdare kirin. Piştî ku heval Huseyîn Seîd bi axaftineke kurt li ser jiyana Hêmin civîn vekir, rê dane Dr. Cemşîd Heyderî û şairê kurd Xebat Arif. Dr. Cemşîd Heyderî li ser jiyana Hêmin, xebata wî ya siyasî û tema ristên wî dûr û dirêj sekîni, malûmatên giranbiha dane mêvanan.

Şairê kurd Xebat Arif jî li ser nasîna xwe û Hêmin axaft û çend ristên Hêmin xwendin.

Dûre dengbêjê kurdê navdar, Nasir Rezazî, behsa bîranînên xwe bi Hêminre kir û marşeke Hêmin bi dengê xweyê xweş pêşkêşî mêvanan kir.

Civîna bîranîna Hêmin.

Bi vî avayî dawîya civîna bîranîna Hêmin hat. Nunerên ew rêxistinên Kurdistanê di civînêde beşdarbûn:

Partiya Demokrat A Kurdistanê
Îranê, Partiya Demokratê Kurdên
Pêşverû Li Sûriyê-rêxistina Swêd,

Partiya Pêşeng A Karkerên
Kurdistanê-komîta Swêd, Komîta
Piştgirtina Reya Şoreş Li Swêd, Tevgera
Têkoşîn, Selîm Keya, nunerê
Komîta Rêxistinîya Yekîtiya Sosyâlist
A Kurdistanê.

CUNTA FAŞÎST LI TIRKIYÊ HATE PROTESTO KIRIN

Rêxistinên kurd û tirk ên demokratîk di meha Adarê de bi belavokekê cunta faşîst li Tirkîyê protesto kirin. Di belavokê de êşkencên ku li Tirkîyê û Kurdistanê li girtiyên siyasî dibe, hate teşhîr kirin. Tehrî êşkencên bi şikil ve di belavokê de cih girtî bû. Her weha wan rêxistinana kampanyeke îmze jî vekirin û ji xelkê Swêd, li dijî kirinên cunta faşîst îmze kom-

kirin.

Belavoka ku bi zimanên kurdî, tirkî û swêdî belavbibû, daxwazên jêrîn têde hebûn:

-Bila êşkence û êdam (darvekirin) bisekine.

-Bila ji kesên êşkencekir û berpirsiyaran hesab bê pirsîn.

-Ji girtiyên siyasî re azadî.

-Divê zilma netewî, ya li ser gelê kurd

dawî bê dayin.

-Bila alîkariya leşkerî û aborî ya bi Tirkîyê re dibe bê sekinandin.

Rêxistinên ku ev kara bi hev re kirin ev bûn:

YKDK, KOMKAR-Swêd, DEVRIMCI İŞÇİ, DİFAB, İSTİB, İŞÇİ GERÇEĞİ, KKDK, BİRLİK YOLU, GERÇEK Adk, RÊYA ŞOREŞ.

CIVÎNA VPK LI SER KURDA LI BAJARÊ ENKOPÎNGÊ

Di 18-ê Adarêde Partiya Çep-Komunist (VPK), li bajarê Enkopîngê civînek li ser kurdan pêk anî. Di derbarê civînê de, rojnamevan Eva Grandbeck, di rojnama Enkopîng Postde malumatên jêrîn dide:

—Kurd û swêdî li Bryggargorden, ji bo ku filmê Yilmaz Guney "Rê" bibînin, civiyabûn. Xwediyê malê VPK bû. Li bajarê Enkopîngê 30 Kurd dijîn. Ewqas kurd jî, wê di demeke nêzîkde bêne vira. Kurdên ku li Enkopîngê dijîn, ji Kurdîstana Iraqêne.

—Li Tirkîyê, Îran, Irak û Suriyê 20 mîlyon kurd, di bin êrîşên girande dijîn. Tu welat ji van welatan, Kurdîstanê yan kurdan qebûl nakin. Karê navnetewî, ku em ji bo kurdan bikin eve: wekî em behsa zordestiya li ser kurdan belav bikin. Hukumeta Swêd, divê pîrsa kurdî di Koma Netawandê û li Meclîsa Ewropayê têxe rojevê, got Oswald Soderqvist, parlamenterê VPK di meclîsa Swêdde.

Amadekarên civînê. Ji destê çepê: Şoreş Bladhede, Olle Jonsson, serokê VPK a mintîqa Enkopîngê, K. Hîşyar û Oswald Soderqvist.

—Li Tirkîyê axaftin û nivîsandina kurdî qedexeye. Ger li ser yekî elfaba kurdî derkeve, cezayê wî deh sal

zîndane. Ji xwe gotina "kurd" qedexeye, got Şoreş Bladhede, pêdagogê malbatên kurd li Uppsalayê.

ŞEVA PIŞTGIRIYA JINÊN KURDISTANÊ

Koma Komelê li ser şanoyê

Komela Jinên Demokratên Kurdistanê Li Swêd, di 29-ê Adara 1986-ade, ŞEVA PIŞTGIRTIYA JINÊN KURDISTANÊ çêkir. Nêzîkî 400 kesî di şevêda bêşdar bûn. Dewlemendiya bernema şevê nişan dida, ku komele ji bo serfiraziya şevê gelek xebitiye. Di şevêde folklor, koro, tiyatro û stranvanên komelê Kulîlk, Zozan, Nesrîn hunerên xwe pêşkes kirin. Delal, Birîndar û Azad bi stranên xwe ve piştgirtî kirin. Helbestên xweş hatin xwendin. Axaftin çêbû, ji rewşa Kurdistanê, ji rewşa jinên dinê, 8-ê Adarê, rewşa jinên Kurdistanê di dîrokê de û îro, bi kurtasî hat bahskirin. Ji 16 rêxistinanan mesaj hatin. Şeva piştgirtiya jinên Kurdistanê, nimunekî hêja ji xebata kolektîv a jinên kurd ên Stockholmê bû. Di dawiya şevê de wan ji bo gavên pêş de bangî hemû jinên kurdan kirin:

"Xwişkno! Roj roja xîretêye, de werin em bibin yek ji bo bidestxistina mafên xwe, ji bo parastina zarokên xwe, ji bo wekhevîtiya hemû mirovan, ji bo aştiya cihanê û ji bo Kurdistanek azad û serbixwe"

DIBISTANÊN ŞEMİYÊ HATIN GIRTIN

Koma zarokên kurd di govendê de.

Li Swêdê, di sala 1967-an de, ji bo parastin û pêşvebirina ziman û çanda zarokên biyaniyan "Dibistanên Şemî" vebibûn. Sal bi sal hejmara zarokên biyaniyan zêde bûn. Li gelek taxên Stockholmê jî, dibistanên şemiyê dest bi perwerde û hindekariyê kirin.

Di dawiya sala 1982-an de, li Stockholmê, li taxa Tenstayê beşa

kurdî jî hebû. Di demeke kin de, ji her taxên Stockholmê zarokên kurdan çûn wir. Ji sala 1985-an heta niha sê sinifên beşa kurdî vebûn: 1- sinifa ziman û wêje, 2- sinifa dîrok û cografya, 3- sinifa mûsik û folklorê. Ji bo her sinifekê jî mamosteyek hebû.

Beşa kurdî heta îro gelek xebat kir û hilberîn û berhemên wê jî dît û

berhev kir. Komikên wê yên folklorê û yên stranên gelek caran derketin şev û şahiyên kurdan û biyaniyan.

Dem û dem televîzyon, radyo û rojnamayên Swêdê ji xebata wan, bergeh bergeh weşandin. Şagirtên dibistana şemiyê, bi Şivan Perwer ve kaseteke starnên kurdî tijî kirin û belavkirin.

Sazgeha dibistana Swêdê, di destpêka 1986-an de, biryar da ku dibistanên şemiyê bînin girtin. Sedemê girtinê jî rewşa aborî nîşan dan. Hezar mixabin di 26-ê Nîsana 1986-nde, dibistanên şemiyê hatin girtin. Di wê rojê de, hemû dibistanên şemiyê, li Stockholmê, li Skansenê bi şahiyê mezîn û dewlemend biryara girtinê protesto kirin. Her komeke biyanî, di kincên xwe yên netewî de, stran û dîlanên xwe pêşkêş kirin. Di şahiyêde koma kurdan û japonan gelek bala temaşevanan kişandin. Federasyona me jî, piştgirî û alîkariya beşa kurdî kir. Li dijî biryara girtina dibistana şemiyê, tevî beşa kurdî belavokek weşand û dê û bavên kurd vexwande şahiya protesto.

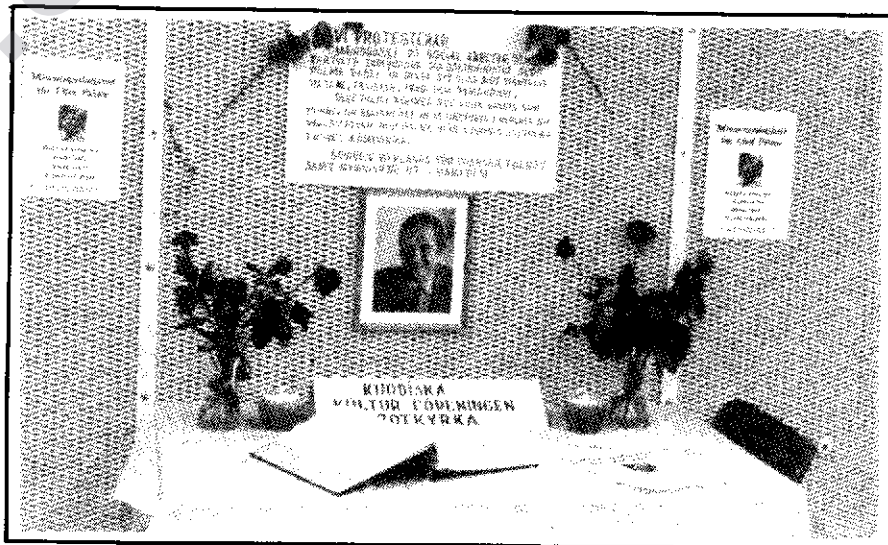
KOMELA ÇANDA KURD LI BOTKYRKA OLOF PALME BÎR ANÎ

Di navbera rojên 4 û 7-ê Adarê de, Komela Çanda Kurd Li Botkyrka di îstasyona trenê de, li Fittja, defterekê taziye ji bo Olof Palme vekirin.

Endamên Komelê, masa deftera taziye bi kulfîkan xemilandibûn û sûretê Olof Palme danibûn ser. Li ser kartonekê jî ûsa nivîsibûn:

- Em kuştina serekwezîr Olof Palme protesto dikin. Ew guleyên ku Olof Palme kuşt, her ûsa jî derbek bû li dijî mirovatiyê, azadiyê, aşitiyê û demokrasiyê.

Xelkê wê heremê (nîvê wan biyanî ne) alaqeke mezîn nîşan dan û bi gelek zimanên cihanê, di deftera taziye de nêrînen xwe nivîsandin. Roja dawî berpirsiyarên komelê, deftera taziye teslîmê Partiya Karkerên Sosyal Demokrat kirin.

Masa deftera taziya Olof Palme.

SEMÎNEREK LI SER DÎROKA ROJNAMEGERIYA KURDÎ

Zinarê Xamo

Di 20-ê Nîsanê de, li bajarê Stokholmê, zimannasê kurd Malmîsanîj li ser dîroka rojnamegeriya kurdî, bi navê "Rojnamegeriya Kurdî Li Kurdistanê Bakûr û li Tirkîyê, 1908 - 1980" semînerê da. (Komela Yekîtiya Demokratîk Kurdistan bi vê semînerê rabûbû.)

Wek têt zanîn rojnama kurdî ya pêşîn Kurdistan e û hejmara wê a yekem di 22-ê Nîsana sala 1898-an de, li Qahîrê derketi bû. Heval Malmîsanîj semînera xwe wek bîranîna roja derketina rojnama "Kurdistan" pêşkêş kir. Û di nav kurdên ji Kurdistanê Bakûr de ew cara yekem bû, ku roja derketina rojnama "Kurdistan" dihat pîroz kirin.

Malmîsanîj, di semînera xwe de li ser rojnameyên, ku di nabêna salên 1908 û 1970-î de derketi bûn, sekinî. Ji ber ku hemûyên guhdaran, ew rojnameyên ku piştî salên 1970-î derketi bûn dizanî bûn, nasdikirin, loma jî li ser dema piştî 1970-î ne hat sekinandin.

Di semînerê de, ne bes li ser rojnameyên ku bi kurdî derketi bûn hat rawestandî. Her wisa li ser ew rojname û kovarên, ku di rûpelên xwe de cî da bûn nivîsên kurdî, yan jî li ser mesela kurdî sekinî bûn jî, hat rawestandî. Di beşa nasandina wan rojname û kovaran de, bi kurtayî ew nivîsên ku di van kovaran de hati bûn weşandin û meselên ku muneqeşe li ser çê bû bûn yek bi yek bi guhdaran hatin nasandin.

Beî van kovar û rojnaman, li ser rojnameyên meheli jî hat sekinandin. Di beşa van rojnaman de jî hat diyarkirin, ku her çiqas van rojnamana jî qereqereki -ruhekî- kurdayetî dîr bin jî, lê belê ji bona tîgîhiştina hin bûyeran wê karibin gelekî bi kêr bîn. Di vî warî de jî gelek mînak hat dayin. Ji van mînanan yek: Ew 30 rojnamên ku li Diyarbekrê derketi bûn hat bi bîranî. Di van rojnaman de nivîsên bi asîrî û ermenî jî hatibûn weşandin. Bi kurtayî hat gotin, ku gelek bûyerên ku hetanî îro em baş pê nizanin, bi alîkariya van rojnaman dikarin ronî bikin.

Beşekî din jî, ku li ser hat sekinandin, ew kovar û bultenên ku ji alî şagirtên unîversîtê ve hatibûn derxistin, bûn. Di vî warî de jî li ser dema di nabêna salên 1955 û 1975-an hat axaftin. Hat gotin, ku van kovarana - yan jî bultenên dem-demî li Stenbol û Enqerê ne bi dûzan, lê bi nabên hatine weşandin. Û di van weşanan de jî li ser Kurdistanê gelek nûçeyên giring hene.

Cardin di semînerê de li ser tekiliyên di nabêna weşanan û şerê gelê kurd yê netewî û demokratîk jî hat sekinandin. Di vî beşî de jî hat gotin, ku dema xebat û tekoşîna netewî û demokratîk xurt bû ye û pêşde çû ye, bi vê xebat û tekoşînê ve girêdayî kovar û rojnamên kurdî jî derketine û di nav gel de hatine belav kirin. Lê belê dema hêzên kolonyalist êrîş birine ser gelê me û tekoşîna wî bi darê zorê pelçiqandine, wê demê dengê kovar û rojnamên kurdî jî hatine birrîn. Bê şik ev yek ji alî hêzên dujmin ve û bi zor hatiye bi cî anîn.

Beî van weşanan ku me li jor qal kir, li ser weşanan îlegal - weşanan bi dizî, bin erd - jî hat sekinandin.

Li gor rêza derketina tarîxa wan, ew kovar û rojnamên ku di semînerê de li ser hat sekinandin, em dê ji wan çend heban li gor girîngiya wan li jêr pêşkêş bikin.

- 1908: 1- Kurd Teawun ve Terakkî Gazetesi, Stenbol
2- Şark ve Kurdistan, Stenbol
1909: Peyman, Diyarbekir
1913: 1- Rojî Kurd, Stenbol
2- Yekbûn, Stenbol
3- Hetawî Kurd, Stenbol
1918: Jîn (kovar), Stenbol
1919: 1- Kurdistan, Stenbol
2- Jîn (rojname), Stenbol
1927: Agrî, Agrî, (di vî warî de hin tarîxên cuda tên dayin)
1948: Dicle Kaynagi- Çavkaniya Dicle- Stenbol
1950: Şarkin Sesî, Stenbol
1958: Îlerî Yurt, Diyarbekir
1962: Dicle Firat, Stenbol

Di semînerê de, ne bes nav û tarîxên derketina wan kovar û rojnaman

hat dayin, her wisa bi kurtayî be jî li ser naverok, berpirsiyar û nivîskarên wan jî hat sekinandin, ji hin nivîsan hin beş hat xwendin. Ya din jî, ji hinekan wan fotokopî û ji hinekên wan jî hejmarên eslî guhdaran re hate nîşan dayin.

Piştî guhdarî kirina semînerê meriv didît ku bi rastî heval Malmîsanîj û heval M. Lewendî - di destpêka semînerê de Malmîsanîj got, ku ev xebat ji alî wî û Mahmud Lewendî ve hatiye kirin - xebatek çiqas hêja kirine. Dil dixwast, ku di hemû warî de lêkolînên wa hebûna. Lê em hêvî dikin, ku wê ji îro pê ve gelek xebatên wisa çêbibin û lêkolînên wisa derkevin holê.

EM BULTENA

"NEWROZ"

PÎROZ DIKIN

Komela Çanda Kurdî Li Botkyrka, dest bi weşandina bultena Komelê, "Newroz"ê kir. Bulten, bi zimanê kurdî û tirkî hatiye weşandin. Di gotara "Destpêka Newrozê de" tê gotin, wekî bulten li ser biryara kongra komelê, wê ji du mehan carekê, bi zimanê tirkî û kurdî bi çar rûpelan biweşe. Di bultenê de, wê li ser qewmandinên li Kurdistanê û cihanê xeberên kurt cî bigre. Li ser rewşa multeciyên kurd û kar û barê komelê agahdarî bê dayin. Nivîsarên li ser dîrok, edebiyat û zimanê kurdî bête weşandin. "Newroz" wê di çarçova prensîbên kovara Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêd, "Berbang"ê jiyana xwe bidomîne, Em "Newroz"ê pîroz dikin û jiyaneke dirêj jêre dixwazin.

WEŞANÊN NÛ

Xwendevanên hêja,

Bê goman hûn dizanin, ku îro gelê me di çî rewşê da ye û dîsa bê goman hûn dizanin, ku rewş bûye hoyê hindê ku bi hezara kurd mişextbûne û ji Kurdistanê dûr ketine. Dibêjin îro hêjmara kurdan li Ewropa, Emerîka Bakur, Keneda û Ewistralya ji nîv mîlyonê derbas dibe. Di nav wan de bi seda ronakbîr, zana û nivîskar hene û ev bûye hoyê hindê ku bizavek roşenbîrî xurt serê xo hil-daye. Lê ji ber ku me rêxistinêk nîne, bikare hemû kurdan di bin baskên xwe da bicivîne, em bi başî rewşa hev nas nakin. Îro bi dehan kovar û pirtûkên kurdî çap dibin,

lê zanyariya me derbarey wan kême. Lewra Berbang pêwîst dibîne, ku rûpelên xwe ji weşanên kurdî re veke û xwendevanên xwe pê agahdar bike. Ango her kovarek yan pirtûkek hêja bi zimanê kurdî yan bi zimanekê biyanî, lê li ser pirsên kurdî be, em dê zanyariyê li ser, pêşkêşî we bikin. Êdî daxwaza me ji weşanxane û nivîskarên kurd ewe, ku weşanên xwe ji "Berbang"ê re bişînin, ji bo ku em bikarin bi avayekî rêk û pêk zanyariyê bidin xwendevanên xwe.

Spas.

AŞITÎ

Dîwaneke din, a helbestvanê mezin Cigerxwîn bi navê AŞITÎ ji aliyê Weşanxana Kuristanê li Stockholmê hate çapkirin. Bi vê dîwanê, hejmara dîwanên Cigerxwîn ên çapkirî gêhişte heştan.

Ev dîwan ji du pêşgotin û 94 helbestan pêkhatiye. Pêşgotina yekê ji aliyê weşanxanê ve hatiye nivîsandin û ya din, ji aliyê rojnemavanê kurd ê Sovyetî, Temûrê Xelîl Muradov. Helbestên dîwanê li gor babetan hatine dabeşkirin: beşê welatparêzî û civakî 38 helbest, beşa evîndariyê 50 helbest û beşa sisiyan 6 helbestên cure-cure. Li dawiya dîwanê listeyek ji pirtûkên Cigerxwîn ên çapkirî heye û hejmara wan dîgê 16 pirtûkan.

Ev pirtûkna di navbera salên 1945-1985 li Şam, Beyrut, Bexdad û Stockholmê hatine çapkirin. Em ji weşanxana Kurdistanê re serfiraziyê dixazin.

Weşanxana Kurdistan.
Gallerstagr. 11-102,
124 48 BANDHAGEN

"ROJA NÛ"

Roja Nû rojnamek heftane bû, di navbera salên 1943-1946-an de, li Beyrutê hatibû weşandin. Xwedî û berpirsiyarê "Roja Nû", rojnamevan, nivîskar û zimanzanê bi nav û deng Kamuran Alî Bedirxan bû. Ji vê rojnameyê 73 hejmar derketine bi zimanê kurdî û fransîzî. "Roja Nû" di bîngê xwe de rojnameyek siyasî bû ye, lê cihekî fireh ji çand û edebiyata kurdî re terxan kiriye. Her wisa

nivîskarên herî mezin û navdarên kurd bi xameyên xwe yên zêrîn rûpelên wê xemilandine. Weke Celadet Alî Bedirxan, Cigerxwîn, Qedrî Can, Osman sebrî, Hesên Hîşyar û gelekên din.

Weşanên Jîna Nû, tev hejmarên "Roja Nû" dayne hev û ji nûve di berhevokê de çapkirine. Bi vê weşanê, hejmara weşanên Weşanên Jîna Nû dîgê heftan. Em ji Weşanên Jîna Nû re di xizmeta çand û edebiyata kurdî de serfiraziyê dixwazin.

Weşanên Jîna Nû
BOX 24 012
750 24 UPPSALA

"PEYV"

Di Adara 1986-ê, bi dialekta kurmanciya jêrîn (sorani) û bi elfabeya erebî, kvareka nû bi navê "Peyv" derket. Ev kovar, kovareke çandeyî-gîştîye. Ji aliyê melbenda roşenbîriya kurdî li London derdikeve. Kemal Mirawdelî, -nivîskarekî navdare ji Kurdistana Başûr- redaktorê kovarê ye. Di vê kovarê de nivîsar, vekolîn, helbest û çîrok hene, ji aliyên van nivîskaran ve hatine nivîsîn: Kemal Mîrawdellî, Dr Cemşîd heyderî, Xebat Arîf, Hewar, D. K. A., Hawrê, Namo, A. Ş. û Abdurrezaq Mezreng. Di dawiya kovarê de, destura melbendê heye û ji heft maddeyan pêkhatiye. Ev melbend, melbendek rewşenbîrî û civakiye û bi çî hêzên siyasî ve girêday nîne û armanca wê yekîtiya kurdên Îngilîstanê ye. Bi kurtî destura wê û ya Federasyona me gelek nêzîkî hevîn. Em ji Melbenda

Roşenbîriya Kurdî Li London û kovara "Peyv" re hevkarî û serkeftin dixwazin.

"SERDEMA NÛ"

"Serdema Nû" yan "Serdemî Nwe", rojnameyek kurdiye, yên ku derdixin, tenê navê "destey nuseran" anga "desteyê nivîskaran" li xwe danine. Di vê rojnameyê de nivîsar bi kurdmancî (bi tîpên latînî) û soranî (bi tîpên erebî) û bi zimanê farisî hene. Heya niha 3 hejmar derketine. "Serdema Nû" rojnameyek siyasî û çandeyî-gîştîye û ji 16 rûpelan pêkhatiye. "Berbang" pîrozbahîya xwendevanên kurd bi derketina wê dike û ji "destey nuseran" re serkeftinê dixwaze.

Li Tirkiyê: Kîjan Demokrat û Demokrasi

Dûmahîka rûpel 9

û Kurdistanê de, dîtin û tewrê Ecevît, sosyal demokratên tirk û rewşenbîrên tirk de, guhartinên nû çênebûne. Do çî bû, îro jî ewe. Lê îca çî ye? Berî 1980-î, me li welêt ji bo "parastina demokrasiyê" çî digot û çî kir! Û çî qas xwe êşand... Gelo îro li welat rewş çawa ye? Di vî warî de guhartineke nû heye an na? Ji bo "hatina demokrasiyê" kesên me çî qas hêvî û bawariya xwe bi Ecevît û kurê Îsmet İnönü tînin û tewrê wan çawa ne? Ya herî giring jî ev e!

BÛKA KURDA

Bedirxan Sindî, helbestvanekî gelek bi nav û deng e li Kurdistana Başûr. Sala 1943-ê, li bajarê Zaxo hatiye dinyayê. Sala 1966-a beşê pîskologî li Zanistgeha Bexda xwendiyê. Sala 1970-î li bajarê Dihokê du hejmarên kovarekê bi navê "Çiya" derxistiyê. Sala 1979-a doktora xwe li Îngîlistanê li ser pîsikologiya zarokan wergirtiye. Helbestên wî gelek li Kurdistanê belav bûne û gelek ji helbestên wî bûne stran û dengbêjên navdarên Kurdistanê, wekî Tahsîn Taha, Gulbihar, Bişar Zaxolî û hwd. gotine. Ji bilî helbestan,

gelek gotar û vekolînên edebî li rojname û kovarên Kurdistanê û Êraqê, bi kurdî û erebî belav kirine. Helbesta wî "Bûka Kurda" ya ku li sala 1969-ê hatiye nivîsîn, ji aliyê Tahsîn Taha bûye stran û zû li nav xelkê me belav bû. Her wesa careka din ji aliyê dengbêjê kurd Mihemed Şêxo bi awazekî din bû stran û dîsa gelê me jê hezkir. Lewra em vê helbesta ciwan û bilind, bi deqê (tekst) wê yê tamam pêşkeşî xwendevanên "Berbang"ê dikin.

M. Kardo

"Pêşkêş bit bo bizava Şerîf Paşay, yê ku xaznama miletê Kurd pêşkêşî Civata Miletan kirî piştî bi dûmahî hatina Şerê Cihanî yê êkê."

Ey felek bo te dinalim bo çi nêgiz çirmisîn
Ew çima bextê me hoye her bê dost û bêkesin
Qet dê hêt ew roja me divêt kehniya warî bizêt
Jê vexuyî destê bihelînin jê vexuyî çend me bivêt
Agirê sar û vemirî çav me lê ye geş bibit
Ew bihar têhnê kuştî hîvdarim xoş bibit
Kordino rabin bibînin berxekê jar û zeîf
Dane ber pal û kêşana xencerek dijwar li dwîw
Ew werisê tê alandî her ji hirya berxiye
Pê dikêşin serbirrînê bi wî werisê nuxiye
Mezina ji mêje ya gotî dijminê serê xoye kew
Dar bi darî têt birrînê destkê bivî darelew
Nê me nalîne ji bivî sed hizar cara hewar
Em bi wî bivî ketine hind nesax û birîndar
Nê me nalîne ji mêje bo hetavek ruhn û geş
Dawetî rabin semayê bîç biken berperêt reş
Evro kanê li min wê rojê pir ji xoşî û renge reng
Vebguhêzin bûka kurda ew torîna şox û şeng
Kanê kew bo çi naxwînin kanê warê gul gulî
Lê diçêrînin gurg û rovî boşe lê mar û kulî
Kanê mizgefta me tê de sed nivêj rojê kirin
Kanê dargûza tê da şîrî gûzeter me jê kirî
Kanê rûbarê pir bizav kanê pêlêt hîviyê
Kanê bêrî ka şivan geş bikin kordîniye
Ka gelavêja me dîtî wextekê zêrî bijar
Lew megotî hinde êdî her dê minit ew bihar

Baxçeyê vîna nemayî kê we kir kavi bibit
Torîna bextê me evro kê we kir zîz û sil bibit
Evro kanê li min wê rojê pir ji xoşî û renge reng
Vebguhêzin buka kurda ew torîna şox û şeng
Da bibînim keç û lawan mil bi mil bêne şahiyê
Bijînim kul û êşa li ber hetava sahiyê
Da bihelînim ji kurda ala li ser çiyayê pir ji xwîn
Da hawar kim ji dilê sotî her bijî serbest û jîn
Ne gunehê û ne şerme ger me jî ala hebit
Ne omêdek kûr û dûre bawerî bi sala hebit
Dê ji kuloxê wa şahîda stûnekê dirêj vedim
Pê vekim alayê Kurda da bigehit tava germ
Bêjme xelkê vê cihanê navê kurda jî heye
Kî dê şet navê me têkdit hindî ku rêber heye
Evro kanê li min wê rojê pir jî xoşî û renge reng
Vebguhêzin bûka kurda ew torîna şox û şeng
Bigirînim beçkeşêran ew helal û ew rihan
Piz û zarokê şahîda ew kulîkê çî nezan
Bêne hêzkê li nav çînanan xefk û davêt xo veden
Kêl û vêla biçîklînin bêjne êk du xo veden
Bêjne şalûl û tivîrka werne helînet berê
Werne ser gulp û çeqêt xo bixwînin vê berperê
Berpera jîna me ya nû ew jiyana dûr ji jan
Dûr ji saliskî û rûmetî serfirazî bo şivan
Kotrîno dadin ji dadê bo xudê dadê ne ken
Ehrîmen evroke pîç bû sed tilîlî bo veden.

Bedirxan Sindî

GELÎ ZAROKÊN HÊJA,

Redaksiyona "Berbang"ê biryar stand, ku ji vê hejmarê pêve, rûpelekê-duduya bi zarawayên kurdmançî û soranî bide xwendewanên xwe yê biçûk. Hûn dikarin çîrok, helbest, nivîsar û wêneyên xwe ji me re birêkin. Emê tiştên ku hûn bişînin, di quncikê zarokan de belav bikin. Herçi xwendina çîrokên me, wê gelekî baş be, eger we ji dê û bavê

xwe re bixwendana. De bila zaroktiya wan jî bê bîra wan! Ma ne wiloye? Bi nivîsandinên we Berbang têt xemilandin. Ji bo vê hejmarê me ji we re çîroka "Bilûra Sihrî", ya nivîskarê sovyetî Sergey Korîpanov, "bi hêsan kirinê" wergerande zimanê me. Em hêvî dikin, ku di hejmara din de emê tiştên ku hûn ji me re bişînin, biweşînin.

BILÛRA SIHRÎ

Nivîskar: Sergey Korîpanov

Werger : Bavê Nazê

Hebû tûnebû, şivanek hebû. Tevî ku ew feqîr bû, lê her bextiyar bû. Bextiyariya wî jî ji hezkirina şivantiyê û lêxistina bilûrê bû. Wî wilo li bilûrê dixist, dihişt ku kerî xwe ji bîr bike û neçêre, lewra xwe bi govendê winda dikir. Bi pêz re asîman û çûkan dîlan dikirin. Heya rokê jî xwe ji bîr dikir û zû nediçû ava. Ji bo wilo roj dirêjtir û geştir dibû. Bi vê hostayatiyê şivano li bilûra xwe dixist.

Rojekê ji rojan şivano li kalekî rast hat. Diyar bû ku kalê rêwî ji dereke dûr hatibû. Loma jî ew ji meşa rê westiyabû. Ji bo ku piçekê kalo bihna xwe berde, li ba şivên runişt. Şivano nanek ji turkê xwe derxist û kodikek şîr danî ber mêvanê xwe. Da ku dilê kalo xweş bike, şivano rahişt bilûra xwe û lêxist. Dema şivano li bilûrê xist, hemû tişt li dora wî mîna pelên daran reelîn û bû xum-xuma govendê. Kalo bi xwe jî, xwe negirt û ew jî kete dîlanê. Gava şivano nema li bilûrê xist, Kalo jê re got:

—Kurê min, ji xwe re nas bike, bilûra te sihriye. Eger tu lêxînî, tu çi bixwazî, wê daxaza te bi cî bê. Lê belê, divê tu bilûrê bizvirînî aliyê din û lêxînî.

Kalo bi van gotinan beta weta bû.

Şivano bi awakî ecebmayî ji xwe re got:

—Wey ev çi kalekî xerîb bû. Dibe kû bi rastî jî bilûra min sihrî be. De kanî ez ê lêxînim, weku wî ji min re got.

Wî bilûr zivirand aliyê din û jê re got:

—Wa bilûrê, de ka min bibe bazarê. Ez dixwazim dîkê şekirî yê bi darik bikirim.

Bi gotina xwe re şivano pif bilûrê kir. Şivano xwe dît nedît xwe li bazarê dît. Ji xwe re dîkê şekirî yê bi darik kirî. Ew dialast û di nav bazarê de digeriya û çarçav li hawîr dora xwe dinêrî. Ji

nişkave awirên wî li solek rengo-rengo ket. Sol jî li dikana bazirganekî dewlemend bû. Dilê şivano bijiyayê û di nava xwe de got:

—Wê çi baş ba, eger solek min weha heba! Çaroxên min ji hev ketine û nema şivantî bi wan dibe.

Wî nêzikayî li bazirgan kir û jê xwast, ku solê nîşanî wî bide. Bazirgan şivano derkir û jê re got:

—Ev sol ne ya nigê te ye. Tenê maqul, beq û mîr karin wê têxin nigên xwe. Şivano ji gotinên bazirgan xeyidî, bilûr ji paşla xwe derxist, ew zivirand aliyê din û got:

—Wa bilûrê! Ez naxwazim şivan bim, ez dixwazim mîr bim!

Şivano bi gotina xwe pif bilûrê kir û bi girtin û vekirna çavan xeftanekî mîran lê hate kirin. Sola rengo-rengo kete nigên wî. Li hawîrdor xulam û xizmetkarên wî li ber sekinîbûn. Li her alîkî milên wî wezîrek rawestiyabû. Çi kesê li bazarê bû, xwe li ber wî avêtibû ser kabokan. Mirovê bazirgan ji xezaba mîr dilerizî.

Şivano bi qerf bi bazirgan keniya. Li paytona zêrînî siwar bû û berê xwe da qesrê. Ji wê demê pêve şivano wek mîra jiya. Şevê nedîçû bê ku kêfa xwe neke. Roj jî nedîçû bê ku neçe nêçirê. Bi vî hawayî mehek derbas bû... Du meh derbas bûn... Û yek din jî. Şivano ji rewşa xwe aciz bû. Wî di ber xwe de got:

—De kanî ez ji xwe re li bilûrêxînim!

Bi axaftina xwe şivano bilûra xwe ji paşla xwe derxist û stranek govendê pê lêxist. Wezîr destê rastê xwe avêt mîrê xwe û got:

—Ev bilûra ha ya şivana ye. Ew ne li gor meqamê te ye, mîrê min. Ev karê dengbêjaye, ku bistrên, li bilûran xînin. Lê karê te, ewe ku tu fermana bidî. Eger mîrên memleketên din bibihîzin, ku mîrê me li bilûrê dixê, wê henek û qerfên xwe bi me bikin. Bi vî tiştî, wê kêmasîyek mezin bê ser te û me.

Şivano bi van gotinan li ber xwe ket û bilûra xwe veşart. Paşî wî ji xwe re got:

—Dêmek wiha, eger ez li bilûrê xim, wê ne li gora meqamê min be!

Di jiyana şivano de roj bi dû rojan de diçûn. Hemû wek hev bûn. Ji bê karî û acizbûnê şivano nexweş ket. Ji dawîya dinê textor jêre anîn. Lê bê fêde bûn. Kesî ji wan nexweşiya wî nasnekir. Rewşa şivano ne xweşbû. Ew çû bû ber mirinê. Ji nişkeva bilûra wî hate birê. Wî ji xwe re got:

—De ka ez jê bipirsim, belkî ewê nexweşiya min rehet bike!

Lê şivano çiqasî kir û ne kir, ku bilûr wî rehet bike, bilûrê ew rehet nekir. Loma ew xeyidî û bilûra xwe avêt erdê. Hindik ma bû wê bişkîne, lê wî bilûra xwe neşikenand, lewra kalo bi bîra

wî hat. Di ciyê cî de şivano ji xizmetkarên xwe xwest, ku kalo li ser erdê, li bin erdê jê re bînin. Peyayên wî yek nekirin didu û kalo anîn ber destê mîrê xwe yê şivan.

Dema şivano, kalo li ber xwe dît, jê pirsî:

—Kalo, ji min re bêje, çima sihîr ji bilûra min çû ye?

Kalo jî jê pirsî:

—Ma te ji kengî ve li bilûra xwe ne xistiye?

—Ma ezê çilo li bilûrê xim, ez mîrim! Ev karê ha, karê dengbêjaye... Karê min jî ewe, ku ez fermana bidim. Eger hat û mîrên memleketên din bi bilûra min bihêsin, ezê bibim henekê devên wan.

Kalo lê veğerand:

—Bilûra te sihîrî bû, ji ber ku te xweşik lê dixist. Ewê dîsa bibe sihîrî, eger tu stranekê bi dil û can pê lêxî.

Kalo wiha got û ji ber çavan winda bû.

Şivano nedixast bimire. Tu rê li ber nema ji lêxistina bilûrê pêve. Wî rahişt bilûrê, pifkirê. Lê belê deng jê nehat. Lê gava şivano mîrîtiya xwe ji bîr kir û şivantîya wî bi bîr hat, bilûrê bi avayê berê deng da. Li ber bilûrê, çî kesên li qesrê hebûn dest bi dîlanê kirin. Pêre pêre nexweşiya şivano çû. Wî, xwe ji nû ve li çolê, di nav keriyê pezê xwe de dît. Li dora wî roj, asîman û pez li ser gihayê şîn xwe çindikî li erdê dixistin. Dibêjin heya niha şivano li bilûra xwe dixê û rûyê xelkê geş dike. □

Berbang û 88 saliya Rojnamegeriya Kurdî

Dûmahika rûpel 3

Weke hûn bi xwe jî dizanin her kovarek hebe bi xwendevanên xwe pêşde diçe, di vî warî de em alîkariya we dixwazin, em alîkarî ji nivîskar û ronakbîrên kurd dixwazin, em alîkarî ji partî û rêxistinên Kurdistanê dixwazin û bila hûn hemû li wê baweriyê bin ku rûpelên "Berbang"ê ji her kurdekî welatparêz, demoqrat, pêşverû re vekirîne beşdariyê têde bike bi rexne û pêşniyarên xwe. Bi nivîsarên xwe û daxwaza me ya herî mezin xizmeta ziman, çand û edebiyata kurdî ye.

Em bi helkeftina 88 saliya rojnamegeriya kurdî pîrozdariya xwendevanên xwe dikin û silavên xwe yê germ pêşkêşî giyanê nemirê pêşewayê, karwanê rojnamegeriya kurdî M. M. Bedirxan û hevalên wî dikin. Ji bo ku em wefadarbin ji raberên xwe yê pêşîn re, bila rojname û kovarên kurdî pirbin û bi pîrbûna xwe di form û nave-roka xwe de bilind bin.

سەر ووتار

برپاڤدان لهسەر ئامادهکردنی بهشیک لهم گوڤاره - بهربانگ - بو ئهو نوسین و بلاوکراوانه‌ی که به شیوه زمانی کرمانجی خواروو نوسراون و ئهنوسرین ، روویهکی تری بهرهو پیشه‌وه چوون و بهربلاوترکردنی شم گوڤاره‌یه، ئاوه لاگردنی ده‌رگایه‌کی تره به رووی ئهو نوسین و ههول دانانهدا که بهمهستی زیاتر لهیه‌کتر نزیك خستنه‌وهو ئالوگۆرپی‌کردن و سودلی‌وه‌رگرتنی ته‌واوی شیوه‌کانی زمانی کوردی دراون و ئهدرین .

برپاڤیکی واو له‌باریکا که شم ئهرکی نزیك خستنه‌وه و سودلی‌وه‌رگرتن و ئالوگۆرپی‌کردنه، پیوستی به ههول‌دانیکی له‌بارتر و زه‌مینیه‌کی به‌رفراوان تر ههیهو دیاره به چاکه‌ش بو زمان و نوسینی کوردی ئه‌گه‌رپته‌وه و ده‌بیته زه‌مینیه‌ک بو بیر و را گۆرینه‌وهو لیدوان له‌سەر گه‌رگرتنه‌کانی به‌جی هینانی شم ئهرکه و زیاتر لیکۆلینه‌وه لی‌ی و له هه‌مان کاتدا هاندانیکیشه بو کۆکر- دنه‌وه و بلاوکردنه‌وه‌ی ئهو نوسینانه‌ی بو شم مه‌به‌سته ئهنوسرین .

ئیترا ئهو نوسینانه چ لیکۆلینه‌وه له زمان و ریزمانی کوردی بن، چ نوسین بن سه‌بارهت به میژووی زمانی کوردی و په‌ره‌سه‌ندن، چ هه‌ر نوسینیکی تر بن که په‌ره‌سه‌ندن و به‌ره‌و پیشه‌وه‌بردنی زمانی ئه‌ده‌بی یه‌گه‌رتووی تیا ره‌چاوکرابیت، هه‌ر له شیعرا و چیرۆک و وه‌رگه‌رانه‌وه، تا هه‌ر لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی زانیاری تر له هه‌ر بواریکدا و له‌سەر هه‌ر بابته‌ک، ده‌بنه‌ مایه‌ی چاکترکردنی گوڤاره‌کهو به‌ره‌و پیشه‌وه‌بردنی .

هه‌ر بویه گوڤاره‌که ئاوه‌لایه به‌رووی هه‌ر نوسینیک دا‌که ده‌یگاتی، بی گوی‌دانه هه‌ر کوسپیکی ریگر و به‌ره‌سته‌تیکي دانرا و ودیاری کراو .

چاوه‌ری به‌ره‌م و نوسینه ئه‌ده‌بی و
زانیاری‌یه‌کانتانین .

ده‌سته‌ی نوسه‌ران

UTGIVAR KORSBAND

BERBANG

BOX 45205, 104 30 Stockholm

B FÖRENINGSS-
BREV

*Författares Bokmaskin
Stockholm 1986*